

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Κανονισμός Σπουδών, Πρακτικής Άσκησης, Κινητικότητας και Εκπόνησης Εργασιών

Τμήμα Ψυχολογίας
Πανεπιστημιούπολη Γάλλου
Πανεπιστήμιο Κρήτης
74100 Ρέθυμνο, Κρήτη
E-mail: postgradpsy@uoc.gr
URL: <https://addictions.psychology.soc.uoc.gr/>

Περιεχόμενα

1. Σκοπός του Κανονισμού Σπουδών	3
2. Ίδρυση, αντικείμενο και σκοπός του ΠΜΣ	4
3. Διαδικασία Εισαγωγής και Εγγραφής Μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών.....	6
4. Πρόγραμμα σπουδών	9
4α. Πρόγραμμα Μαθημάτων	10
4β. Περιγραφή Μαθημάτων και Εργαστηρίων	11
5. Κανονισμός Πρακτικής Άσκησης	20
5α. Στόχοι της Πρακτικής Άσκησης.....	22
5β. Διάρκεια / Χρόνος.....	22
5γ. Καθήκοντα των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών στην Πρακτική Άσκηση	23
5δ. Εποπτεία	26
5ε. Δεοντολογία	27
5στ. Αξιολόγηση της Πρακτικής Άσκησης	27
6. Κανονισμός Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (ΜΔΕ).....	29
6α. Σκοπός της ΜΔΕ.....	29
6β. Διαδικασία ανάληψης της ΜΔΕ	30
6γ. Διαδικασίες εκπόνησης της ΜΔΕ.....	31
6δ. Η αξιολόγηση της ΜΔΕ	32
6στ. Οδηγός Πρότασης Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας.....	34
6ζ. Πρότυπο Πρωτοκόλλου Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας	38
7. Άλλα θέματα του Κανονισμού Σπουδών.....	42
7α. Αξιολόγηση μαθημάτων, Διδασκόντων, Φοιτητών, Υποδομής Τμήματος	42
7β. Προϋποθέσεις – Υποχρεώσεις για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ.....	42
7γ. Αναστολή Σπουδών- Διαγραφή	43
7δ. Χορήγηση Υποτροφιών Αριστείας.....	44
7ε. Ακαδημαϊκή Ηθική και Δεοντολογία	44
7στ. Κινητικότητα.....	45

1. Σκοπός του Κανονισμού Σπουδών

Σκοπός του παρόντος *Κανονισμού Σπουδών* είναι η σαφής καταγραφή διαδικασιών, δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που σχετίζονται με τη λειτουργία του ΠΜΣ «Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις». Ο *Κανονισμός* ορίζει τη διαδικασία εισαγωγής των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών, τη χρονική διάρθρωση των σπουδών, το Πρόγραμμα Σπουδών, τον τρόπο οργάνωσης της διδασκαλίας και τον τρόπο εξέτασης των προσφερόμενων μαθημάτων. Επιπλέον, θεσπίζει κανόνες και διαδικασίες για την οργάνωση της *Πρακτικής Άσκησης*, την εκπόνηση της *Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας*, την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας από τους φοιτητές/τις φοιτήτριες και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των φοιτητών/ριών.

2. Ίδρυση, αντικείμενο και σκοπός του ΠΜΣ

Το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης οργανώνει και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2024-2025 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) με τίτλο «Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις» Ο Εσωτερικός Κανονισμός του ΠΜΣ ακολουθεί τον Εσωτερικό Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης ([Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών](#)). Έχει εγκριθεί σε πρώτη φάση από τη Συνέλευση του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (υπ' αριθμ. 368/1-11-2023 έκτακτη συνεδρίαση της Συνέλευσης του Τμήματος Ψυχολογίας) η οποία πρότεινε την τροποποίηση των υπ' αριθμ. 4147/03.04.2018 (ΦΕΚ 1527/Β'/04.05.2018) και 8075/12.04.2022 (ΦΕΚ 2070/Β'/27.04.2022) αποφάσεων της Συγκλήτου. Σε συνέχεια αυτής της απόφασης, η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Κρήτης, μετά από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του Ιδρύματος, ενέκρινε την τροποποίηση και την επανίδρυση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις», καθώς και τον Κανονισμό Λειτουργίας του.

Ο Εσωτερικός Κανονισμός δύναται να τροποποιείται και να αναθεωρείται περιοδικά με συνεχείς βελτιώσεις και επικαιροποιήσεις, χωρίς να χάνει τη βασική δομή και το περιεχόμενό του, με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, κατόπιν σχετικής εισήγησης του/της Διευθυντού/ριας του ΠΜΣ και ακολουθώντας την προβλεπόμενη διαδικασία δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Το Πρόγραμμα μπορεί να συνάπτει, μετά από έγκριση της Συγκλήτου, συμφωνίες συνεργασίας με ερευνητικούς φορείς, οργανισμούς ή Δομές απεξάρτησης για την υλοποίηση των σκοπών του.

Αντικείμενο του ΠΜΣ είναι οι «Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις». Σκοπός του ΠΜΣ είναι η παροχή εφαρμοσμένων κλινικών γνώσεων και δεξιοτήτων στον τομέα της χρήσης, κατάχρησης και εξάρτησης από ουσίες καθώς και στον τομέα των συμπεριφορικών εξαρτήσεων. Το πρόγραμμα είναι διετές. Οι φοιτητές/τριες εκπαιδεύονται κατάλληλα για να εργαστούν σε Κέντρα Πρόληψης, σε Προγράμματα Απεξάρτησης και σε Δομές και Οργανισμούς με σχετικό αντικείμενο.

Το ΠΜΣ παρέχει μεταπτυχιακή εκπαίδευση στον εθισμό, με έμφαση στην ερευνητικά τεκμηριωμένη (evidence-based) γνώση και πρακτική. Εμβαθύνει στις βιολογικές, ψυχολογικές και κοινωνικό-περιβαλλοντικές διαστάσεις των περίπλοκων προβλημάτων που προκύπτουν από τις εξαρτήσεις από ουσίες και από τις συμπεριφορικές εξαρτήσεις. Προσφέρει στους φοιτητές και στις φοιτήτριες εμπειριστατωμένη θεωρητική και πρακτική κατάρτιση για την αντιμετώπιση και την πρόληψη τέτοιων εξαρτήσεων.

Οι σπουδές περιλαμβάνουν εξειδικευμένα μαθήματα, εργαστήρια και κλινική εμπειρία μέσω εποπτευόμενης κλινικής άσκησης. Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες μισούνται

σε ένα ευρύ φάσμα παρεμβάσεων για τη βελτίωση των ψυχολογικών και κοινωνικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα άτομα που απευθύνονται σε Δομές Απεξάρτησης.

Οι απόφοιτοι/ες του ΠΜΣ είναι σε θέση να εφαρμόζουν ατομικές, ομαδικές και οικογενειακές παρεμβάσεις σε άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξάρτησης από ψυχοτρόπες ουσίες και συμπεριφορικές εξαρτήσεις. Διαθέτουν ερευνητική ικανότητα, εργασιακή εμπειρία, εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες για τη δημιουργία, εφαρμογή και αξιολόγηση προληπτικών προγραμμάτων σε σχολεία και κοινότητες. Έχουν ασκηθεί στην εφαρμογή καλών πρακτικών και δεοντολογικά ενημερωμένης κλινικής πράξης.

Το ΠΜΣ απονέμει Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) στις «Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις».

3. Διαδικασία Εισαγωγής και Εγγραφής Μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών

Διαδικασία Επιλογής – Αξιολόγηση Υποψηφίων

Η επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών για την παρακολούθηση του ΠΜΣ που οδηγεί στο ΜΔΕ θα γίνεται κάθε δεύτερο έτος και ύστερα από δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Συγκεκριμένα, μετά από απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος Ψυχολογίας δημοσιεύεται με κάθε πρόσφορο τρόπο (συμπεριλαμβανομένης και της ανάρτησης στην ιστοσελίδα του οικείου Τμήματος και του Ιδρύματος) πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για επιλογή μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών στο ΠΜΣ. Στην πρόσκληση αναφέρονται τα κριτήρια, ο τρόπος αξιολόγησής τους και ο αλγόριθμος που χρησιμοποιείται μέσω του οποίου προκύπτει ο τελικός βαθμός επιτυχίας, οι προθεσμίες υποβολής αιτήσεων καθώς και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται.

Στο ΠΜΣ γίνονται δεκτοί/ές κάτοχοι τίτλου πρώτου κύκλου σπουδών ΑΕΙ Ψυχολογίας, Ιατρικής και Κοινωνικής Εργασίας της ημεδαπής ή ομοταγών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής. Ο ακριβής αριθμός των εισακτέων καθορίζεται ύστερα από εκτίμηση των δυνατοτήτων του επιστημονικού προσωπικού να υποστηρίξει αποτελεσματικά το πρόγραμμα σπουδών και δεν μπορεί να υπερβαίνει το ανώτατο όριο των δώδεκα (12) μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών ανά διετία.

Προϋποθέσεις για κατάθεση υποψηφιότητας:

- i. Πτυχίο συναφές με το αντικείμενο της ειδίκευσης (Ψυχολογίας, Ιατρικής, Κοινωνικής Εργασίας). Γίνεται δεκτή και βεβαίωση ολοκλήρωσης σπουδών με Μ.Ο. βαθμολογίας, εάν εκκρεμεί η απονομή του Πτυχίου.
- ii. Για τους/τις αποφοίτους ΑΕΙ της αλλοδαπής ο έλεγχος των πτυχίων που θα κατατίθενται θα γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4957/2022.
- iii. Πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας με Μ.Ο. βαθμού πτυχίου τουλάχιστον 7 ή βαθμός που αντιστοιχεί σε αυτό.
- iv. Πολύ καλή γνώση Αγγλικής γλώσσας, επιπέδου C1 τουλάχιστον, η οποία αποδεικνύεται με πιστοποιητικό γλωσσομάθειας που βρίσκεται σε ισχύ.

Οι ενδιαφερόμενοι/ες υποψήφιοι/ες υποβάλλουν αίτηση στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός 30 ημερών από την τελευταία δημοσίευση στον ημερήσιο ή/και ηλεκτρονικό τύπο ή όπως προβλέπεται από αυτή. Οι υποψήφιοι/ες μαζί με την αίτηση, υποβάλλουν φωτοτυπία δελτίου αστυνομικής ταυτότητας, αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα, αντίγραφο πτυχίου (ή βεβαίωση ολοκλήρωσης σπουδών με Μ.Ο. βαθμολογίας), βεβαίωση ισοτιμίας από τον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. για τους πτυχιούχους της αλλοδαπής, πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας με Μ.Ο. βαθμολογίας πτυχίου, ισχύον πιστοποιητικό γνώσης της Αγγλικής γλώσσας επιπέδου τουλάχιστον C1 και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο, το οποίο

θα ενισχύσει την υποψηφιότητά τους. Οι αιτήσεις των υποψηφίων συνοδεύονται από τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά, σύμφωνα με την προκήρυξη.

Η επιλογή των υποψηφίων γίνεται σύμφωνα με τα κριτήρια που προσδιορίζει ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης ΦΕΚ 5941 Β 12/10/2023, μετά από αιτιολογημένη εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής (ΣΕ). Στην Επιτροπή Επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών εκτός από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης που συμμετέχουν στο ΠΜΣ μπορούν να συμμετέχουν και άλλοι/ες συνεργαζόμενοι/ες με το ΠΜΣ Διδάσκοντες/ουσες μέλη ΔΕΠ ή Επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο της ουσιοεξάρτησης που συνεργάζονται με το ΠΜΣ.

Πιο συγκεκριμένα η διαδικασία επιλογής πραγματοποιείται σε δύο φάσεις:

Α' φάση:

Κριτήρια επιλογής:

- α) βαθμός πτυχίου
- β) συνάφεια και βαθμός πτυχιακής εργασίας (εάν υπάρχει)
- γ) τυχόν ερευνητική και επαγγελματική εμπειρία
- δ) επίδοση σε γραπτή εξέταση

Διαδικασία:

Πραγματοποιείται μοριοδότηση σύμφωνα με τα κριτήρια α, β, γ, και δ. Η επιτυχία στη γραπτή εξέταση είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στην επόμενη φάση.

Με βάση την ανωτέρω μοριοδότηση και ανάλογα με τον αριθμό των αιτήσεων, στην επόμενη φάση θα κληθεί τουλάχιστον ο διπλάσιος αριθμός υποψηφίων (24) από τον αριθμό μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών που μπορούν να εισαχθούν στο πρόγραμμα.

Β' φάση:

- ε) ατομική συνέντευξη

Η τελική βαθμολογία και κατάταξη των υποψηφίων (επιτυχόντων και επιλαχόντων) προκύπτει από τα μόρια των κριτηρίων επιλογής α, β, γ, δ και ε.

Ο τρόπος της μοριοδότησης των ανωτέρω κριτηρίων θα καθορίζεται στην προκήρυξη μετά από απόφαση της ΣΕ.

Τα αποτελέσματα αναρτώνται στη Διαύγεια και ακολουθεί πρόσκληση για εγγραφές των επιτυχόντων σε διάστημα που ορίζει η Γραμματεία του ΠΜΣ με ανακοίνωσή της.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Γνώσεις και βιβλιογραφική ενημερότητα εν γένει για τις εξαρτήσεις	
Φιλοσοφία, πεποιθήσεις, προκαταλήψεις και στάσεις για τις εξαρτήσεις	
Στάση και επικοινωνία κατά τη συνέντευξη (λεκτική και εξωλεκτική), κοινωνικές δεξιότητες	
Στόχοι, κίνητρα και όραμα	
Αντίληψη και ικανότητα ανταπόκρισης στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα	
Αντίληψη δυνατών και αδύνατων σημείων του	
Δεξιότητες και προσαρμοστικότητα (πχ επίλυση συγκρούσεων, προσαρμοστικότητα σε ιδιαίτερες καταστάσεις)	
Συνεργατικότητα, ικανότητα εργασίας σε ομάδες	
Μ.Ο. ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑΣ	

Η Συνέλευση του Τμήματος συγκροτεί Επιτροπή Επιλογής για την αξιολόγηση των αιτήσεων των υποψηφίων. Η Επιτροπή Επιλογής οφείλει να ολοκληρώσει έγκαιρα τη διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων και να συντάξει πίνακα κατάταξης, προκειμένου να οριστικοποιήσει και να ανακοινώσει τον τελικό πίνακα εισακτέων. Σε περίπτωση ισοβαθμίας υποψηφίων εισάγονται στο ΠΜΣ όλοι/ες οι υποψήφιοι/ες που ισοβαθμούν με τον/την τελευταίο/α επιτυχόντα/ούσα.

Μετά την ανακοίνωση της απόφασης της Επιτροπής Επιλογής ακολουθεί περίοδος υποβολής ενστάσεων, εξέταση πιθανών ενστάσεων, επικύρωση της διαδικασίας από τη ΣΕ και οριστικοποίηση των αποτελεσμάτων.

Τα αποτελέσματα αναρτώνται στη Διαύγεια και ακολουθεί πρόσκληση για εγγραφές των επιτυχόντων σε διάστημα που ορίζει η Γραμματεία του Προγράμματος με ανακοίνωσή της. Μετά τη λήξη του διαστήματος εγγραφών ακολουθεί πρόσκληση εγγραφής επιλαχόντων/ουσών εφόσον υπάρχουν κενές θέσεις.

4. Πρόγραμμα σπουδών

Η χρονική διάρκεια για την απονομή του ΔΜΣ. ορίζεται σε τέσσερα (4) διδακτικά εξάμηνα πλήρους φοίτησης.

Κατά το πρώτο έτος, οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες παρακολουθούν τα θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα που προβλέπονται και ολοκληρώνουν τον πρώτο κύκλο κατάρτισής τους. Επιπλέον, συμμετέχουν σε πρακτική άσκηση (300 ώρες) υπό την εποπτεία των Διδασκόντων/ουσών του ΠΜΣ.

Το δεύτερο έτος αφιερώνεται στην πρακτική άσκηση (1200 ώρες) και στις υποχρεώσεις που συνδέονται με αυτήν, καθώς και στην εκπόνηση της ερευνητικής διπλωματικής εργασίας.

Τα μαθήματα του κύκλου Μεταπτυχιακών Σπουδών, δύναται να συμπεριλάβουν πέραν των παραδόσεων, διαλέξεις από προσκεκλημένους/ες Ομιλητές/τριες (βλ. και Άρθρο 3, εδάφιο 3).

Η παρακολούθηση των μαθημάτων του Προγράμματος είναι υποχρεωτική.

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται δια ζώσης, ενώ μέρος του προγράμματος μπορεί να προσφέρεται εξ αποστάσεως, σύμφωνα με τα όσα ορίζει η παρ. 1 του άρθρου 88 του Ν. 4957/2022. Για τη διεξαγωγή των μαθημάτων με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, θα αξιοποιούνται συστηματικά οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες υποστήριξης της μάθησης που διαθέτει το Πανεπιστήμιο Κρήτης (για παράδειγμα, e-learn), καθώς και οι πλατφόρμες σύγχρονης τηλεκπαίδευσης (για παράδειγμα, zoom). Η εξ αποστάσεως διδασκαλία δεν θα υπερβαίνει το εικοσιπέντε τοις εκατό (25%) των πιστωτικών μονάδων του προγράμματος σπουδών. Στην περίπτωση που μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια παρακολουθήσει λιγότερο από το ογδόντα τοις εκατό (80%) των ωρών διδασκαλίας ενός μαθήματος, αποφασίζει η Σ.Ε. σχετικά με την έκβαση της κατοχύρωσης του μαθήματος.

Αναφορικά με τα μαθήματα, την ερευνητική ενασχόληση (στο πλαίσιο της διπλωματικής εργασίας) και την πρακτική άσκηση που απαιτούνται για την απόκτηση του ΔΜΣ. ισχύουν τα εξής:

α) Κάθε διδακτικό εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκατρείς (13) πλήρεις διδακτικές εβδομάδες.

β) Η αναπλήρωση μαθημάτων που τυχόν δεν πραγματοποιήθηκαν, ορίζεται από τον/την αρμόδιο/α Διδάσκοντα/ουσα. Στις περιπτώσεις όπου δεν γίνονται μαθήματα για παρατεταμένα χρονικά διαστήματα, τα αρμόδια όργανα ορίζουν με ποιον τρόπο αυτά θα αναπληρωθούν.

γ) Οι εξετάσεις των μαθημάτων κάθε εξαμήνου διεξάγονται μετά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας του κάθε εξαμήνου. Η ακριβής χρονική περίοδος διεξαγωγής των εξετάσεων αποφασίζεται από την ΣΕ. Ο τρόπος εξέτασης γίνεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του/της Διδάσκοντος/ουσας και θα ανακοινώνεται υποχρεωτικά στην αρχή κάθε εξαμήνου. Η κατάθεση της βαθμολογίας στη Γραμματεία του ΠΜΣ. γίνεται μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από τη λήξη των εξετάσεων. Κάθε μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια είναι υποχρεωμένος/η να προσέλθει στην εξέταση όλων των προσφερόμενων μαθημάτων του εξαμήνου. Σε περίπτωση αποτυχίας ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια έχει δι-

καίωμα επανεξέτασης το Σεπτέμβριο.

δ) Η κλίμακα βαθμολογίας είναι από το μηδέν (0) έως το δέκα (10) με υποδιαίρεσεις ημιακέραιους ή ακέραιους αριθμούς και βάση επιτυχίας το έξι (6).

Κάθε μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια διδάσκεται συνολικά 10 μαθήματα/εργαστήρια, πραγματοποιεί συνολικά 1500 ώρες πρακτικής άσκησης και εκπονεί ερευνητική διπλωματική εργασία.

4α. Πρόγραμμα Μαθημάτων

Το σύνολο των Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) που απαιτούνται για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ. ανέρχονται σε 120. Το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών έχει ως εξής:

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	
ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ECTS	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ECTS
Νευροβιολογία, ψυχοφαρμακολογία και αιτιοπαθογένεια της εξάρτησης	5	Επεξεργασία ποσοτικών δεδομένων: μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης	5
Εργαστήριο: Πρόληψη και προαγωγή υγείας	5	Εργαστήριο: Ποιοτική μεθοδολογία στην μελέτη των εξαρτήσεων	5
Εργαστήριο: Γνωσιακή - συμπεριφορική θεραπεία στις εξαρτήσεις	5	Εργαστήριο: Παρέμβαση σε οικογένειες που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της ουσιοεξάρτησης	5
Εργαστήριο: Ψυχοδιαγνωστική διατύπωση περιπτώσεων ουσιοεξάρτησης	5	Εργαστήριο: Ψηφιακές παρεμβάσεις στις συμπεριφορικές εξαρτήσεις	5
Εργαστήριο: Συνέντευξη Κινητοποίησης	5	Εργαστήριο: Ομαδικές παρεμβάσεις στις εξαρτήσεις	5
Πρακτική Άσκηση (150 ώρες)	5	Πρακτική Άσκηση (150 ώρες)	5
ΣΥΝΟΛΟ	30	ΣΥΝΟΛΟ	30
Γ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ		Δ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	
Πρακτική Άσκηση σε Δομές (600 ώρες)	20	Πρακτική Άσκηση σε Δομές (600 ώρες)	20
Ερευνητική Διπλωματική Εργασία	10	Ερευνητική Διπλωματική Εργασία	10
ΣΥΝΟΛΟ	30	ΣΥΝΟΛΟ	30

Τροποποίηση του ενδεικτικού προγράμματος μαθημάτων και ανακατανομή μεταξύ των εξαμήνων μπορεί να επέλθει με αποφάσεις της Συνέλευσης κατόπιν εισήγησης της Συντονιστικής Επιτροπής και αναφέρονται στην ιστοσελίδα του Προγράμματος.

4β. Περιγραφή Μαθήματων και Εργαστηρίων

Τα μαθήματα και τα εργαστήρια, η περιγραφή του περιεχομένου αυτών και οι αντίστοιχες ECTS μονάδες, έχουν ως εξής:

1 ^ο Έτος
A' Εξάμηνο Μαθήματα
1. Νευροβιολογία, Ψυχοφαρμακολογία και Αιτιοπαθογένεια της Εξάρτησης (5 ECTS)
<p>Στόχος του μαθήματος είναι η ερμηνεία της χρήσης ουσιών, της κατάχρησης και της εξάρτησης με βάση τα ευρήματα μελετών από τις Νευροεπιστήμες. Το μάθημα παρουσιάζει τα νευρωνικά κυκλώματα και τους μηχανισμούς που είναι υπεύθυνοι για τη φυσιολογική λειτουργία του εγκεφάλου και αναλύει με ποιον τρόπο η μακρόχρονη έκθεση σε ουσίες, σε συνδυασμό με γενετικούς/επιγενετικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες, μπορεί να απορρυθμίσει τον εγκέφαλο οδηγώντας στον εθισμό. Επιπλέον, θα παρουσιαστεί η νευροψυχοφαρμακολογία των κυριότερων κατηγοριών εθιστικών ουσιών. Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες θα πρέπει να έχουν μια σφαιρική εικόνα για τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουν τον εθισμό οι νευροεπιστήμες και να έχουν κατανοήσει γιατί ο εθισμός είναι μια χρόνια υποτροπιάζουσα νόσος του εγκεφάλου. Επιπλέον, θα πρέπει να γνωρίζουν τις δράσεις των κυριότερων εθιστικών ουσιών στο νευρωνικό επίπεδο και το επίπεδο της συμπεριφοράς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της καθεμίας.</p>
2. Εργαστήριο: Πρόληψη και Αγωγή Υγείας (5 ECTS)
<p>Στόχος του εργαστηριακού μαθήματος είναι η παρουσίαση σε θεωρητικό, αλλά κυρίως σε πρακτικό επίπεδο των εξελίξεων και των νέων τεχνικών που αφορούν στο αντικείμενο της προαγωγής υγείας. Αν και θα δοθεί έμφαση στις παρεμβάσεις που μπορούν να εφαρμοστούν σε σχολεία και κοινότητες, το μάθημα θα καλύψει ένα μεγαλύτερο εύρος προληπτικών προσπαθειών. Θα αναπτυχθούν οι σχετικές θεωρίες αλλαγής της συμπεριφοράς, όπως και οργάνωσης προγραμμάτων προαγωγής της υγείας. Το μάθημα θα περιλαμβάνει πρακτική εξάσκηση σε δεξιότητες και ανάπτυξη προγραμμάτων παρέμβασης. Επιδίωξη του μαθήματος είναι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες να αποκτήσουν μια καλή γνώση και αντίληψη των δυνατοτήτων, αλλά και των δυσκολιών ανάπτυξης και εφαρμογής ενός προγράμματος προαγωγής της υγείας και να ασκηθούν στην ανάπτυξη τέτοιων προγραμμάτων. Επίσης, επιδίωξη είναι το μάθημα να αποτελέσει την κατάλληλη «γέφυρα» προετοιμασίας των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών για την επαρκή εφαρμογή των γνώσεων που θα αποκτήσουν στην επαγγελματική/κλινική πράξη. Με την ολοκλήρωση του μαθήματος αναμένεται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες να έχουν κατανοήσει τις θεωρίες και τους βασικούς παράγοντες τροποποίησης των συμπεριφορών που σχετίζονται με την υγεία, αναπτύξει δεξιότητες σχεδιασμού και αξιολόγησης βασικών προγραμμάτων προαγωγής της υγείας, εφαρμόσει θεωρητικές γνώσεις στην πράξη, εκτιμήσει τη σημασία σύνδεσης θεωρίας και πράξης, διακρίνει τη σημασία της διεπιστημονικής συνεργασίας σε θέματα προαγωγής της υγείας, αναγνωρίσει τις δυνατότητες, αλλά και τους περιορισμούς που έχουν τα προγράμματα προαγωγής της υγείας.</p>

3. Εργαστήριο: Γνωσιακή Συμπεριφορική Θεραπεία στις Εξαρτήσεις (5 ECTS)

Στόχος του μαθήματος είναι η παροχή γνώσης αναφορικά με τις γνωσιακές-συμπεριφοριστικές παρεμβάσεις στις εξαρτήσεις και η εκπαίδευση των συμμετεχόντων/ουσών σε βασικές μεθόδους και τεχνικές εφαρμογής των παρεμβάσεων αυτών – ατομικών και ομαδικών – σε εφήβους και ενήλικες που αντιμετωπίζουν θέματα χρήσης, κατάχρησης και εξάρτησης από ψυχοτρόπες ουσίες, όπως και συμπεριφοριστικές εξαρτήσεις. Στο πλαίσιο του μαθήματος, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες θα έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν τις βασικές αρχές και έννοιες της Γνωσιακής-Συμπεριφοριστικής Θεραπείας (ΓΣΘ), τον γνωσιακό τρόπο αντίληψης, τη γνωσιακή διατύπωση περίπτωσης και την κλινική εφαρμογή της ΓΣΘ στις εξαρτήσεις. Τέλος, θα συζητηθούν και θα αναλυθούν οι επιδράσεις των ΓΣΘ προσεγγίσεων του τρίτου κύματος (για παράδειγμα, Θεραπεία Σχημάτων, Γνωσιακή Θεραπεία Βασισμένη στην Ενσυνειδητότητα, κ.ά) στην ανάπτυξη προγραμμάτων - ατομικών και ομαδικών - ψυχολογικής παρέμβασης και θεραπείας στις εξαρτήσεις. Στη διάρκεια του μαθήματος συνδυάζονται διαλέξεις με παρουσίαση μελετών περίπτωσης, εκπαιδευτικά βίντεο, καθώς και προσομοιώσεις/παιχνίδια ρόλων. Οι ΜΦ με αυτόν τον τρόπο εξοικειώνονται με το γνωσιακό τρόπο αντίληψης, την γνωσιακή-συμπεριφορική αξιολόγηση, τη θεραπευτική διαδικασία της Γνωσιακής- Συμπεριφορικής Θεραπείας (γνωσιακές και συμπεριφοριστικές τεχνικές), καθώς αντιλαμβάνονται τη σημασία της θεραπευτικής σχέσης στη ΓΣΘ των εξαρτήσεων.

4. Εργαστήριο: Ψυχοδιαγνωστική Διατύπωση Περιπτώσεων Ουσιοεξάρτησης (5 ECTS)

Το εργαστήριο αποσκοπεί στην κλινική ψυχοδιαγνωστική διατύπωση περίπτωσης στις εξαρτήσεις με στόχο την κατανόηση του βιώματος του ατόμου που αντιμετωπίζει προβλήματα σε σχέση με εξαρτήσεις, αλλά και το σχεδιασμό της θεραπευτικής του προσέγγισης και εν γένει της ψυχοκοινωνικής του στήριξης. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, θα γίνει παρουσίαση και σε βάθος αναστοχαστική μελέτη σύγχρονων θεωρητικών κοινωνικών και κλινικών προσεγγίσεων της εξάρτησης με έμφαση την αξιοποίησή τους στην ψυχοδιαγνωστική διατύπωση περίπτωσης. Συγκεκριμένα, οι θεωρητικές αναφορές θα είναι αυτές της σύγχρονης ψυχαναλυτικής θεωρίας, της κριτικής θεωρίας, της μείωσης βλάβης, της κοινοτικής προσέγγισης, της πολιτισμικής επάρκειας και πολιτισμικής ταπεινότητας, της διαθεματικότητας και της επιβεβαιωτικής προσέγγισης της ποικιλομορφίας του αυτοπροσδιορισμού του ατόμου. Στόχος του εργαστηρίου είναι η κατανόηση των θεωρητικών παραδοχών, αλλά κυρίως στις πρακτικές και τις διαδικασίες διατύπωσης περιπτώσεων ανθρώπων που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις των ουσιοεξαρτήσεων. Οι φοιτητές/τριες, μετά την ολοκλήρωση του εργαστηρίου, θα είναι σε θέση: (1) να επιδεικνύουν γνώση των πολλαπλών προοπτικών και θεωρητικών μοντέλων του εθισμού, (2) να αξιολογούν κριτικά τις πληροφορίες, τις ιδέες και τις υποθέσεις σχετικά με την ψυχολογία του εθισμού από διάφορες οπτικές γωνίες, συμπεριλαμβανομένης της επιστημονικής βιβλιογραφίας και των κυρίαρχων μέσων ενημέρωσης, (3) να επιδεικνύουν γνώσεις σχετικά με τις πολλαπλές θεραπευτικές προσεγγίσεις από τον χώρο των εξαρτήσεων, (4) να δημιουργούν επιστημονικά και κλινικά κείμενα που καταδεικνύουν κριτική κατανόηση και αναστοχασμό των σχετικών θεμάτων μέσω της ενσωμάτωσης διαφόρων προοπτικών και επιστημονικών γνώσεων.

5. Εργαστήριο: Συνέντευξη Κινητοποίησης (5 ECTS)

Ο βασικός σκοπός του εργαστηρίου είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με μια διαδεδομένη προσέγγιση στην ατομική παρέμβαση με άτομα που αντιμετωπίζουν ζητήματα εξάρτησης. Πιο συγκεκριμένα, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες αναμένεται να εκπαιδευθούν στις αρχές της Κινητοποιητικής Συνέντευξης (Motivational Interviewing), ενός ιδιαίτερα διαδεδομένου μοντέλου παρέμβασης σε ένα ευρύ φάσμα εξαρτητικών συμπεριφορών. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάγκη για αναστοχαστική εφαρμογή όλων των θεωρητικών/θεραπευτικών μοντέλων καθώς στην ανάγκη προσωπικής ενημερότητας από τους συμβούλους εξαρτήσεων. Μετά το πέρας του μαθήματος οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες θα έχουν αποκτήσει μια επαρκή κατανόηση του τρόπου με τον οποίο το διδασκόμενο μοντέλο εφαρμόζεται στην πρόληψη/παρέμβαση με άτομα που αντιμετωπίζουν ζητήματα εξάρτησης. Επιπλέον, μαθησιακό στόχο του μαθήματος αποτελεί η κατάδειξη της σημαντικότητας εννοιών όπως αυτές της αυτογνωσίας και της προσωπικής ανάπτυξης, αλλά και της απόκτησης ενός Προσωπικού Μοντέλου Συμβουλευτικής. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος θα πραγματοποιούνται προβολές video και παιχνίδια ρόλων (role plays), ώστε οι εκπαιδευόμενοι/ες να έχουν την δυνατότητα πρακτικής εφαρμογής του διδασκόμενου υλικού. Το μάθημα έχει συμμετοχικό χαρακτήρα και στηρίζεται ιδιαίτερα στον κριτικό σχολιασμό των συζητούμενων θεμάτων.

Πρακτική Άσκηση (Α΄ Φάση – 150 ώρες / 5 ECTS)

Από το Α΄ εξάμηνο οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες ξεκινούν την 1^η φάση πρακτικής άσκησης η οποία περιλαμβάνει το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός προληπτικού προγράμματος στην κοινότητα. Η εποπτεία του συγκεκριμένου προγράμματος γίνεται τόσο από τους/τις Διδάσκοντες/ουσες του ΠΜΣ, όσο και τους/τις συνεργαζόμενους/ες Επαγγελματίες σε Δομές εντός και εκτός Πανεπιστημίου.

Β΄ Εξάμηνο Μαθήματα

6. Επεξεργασία ποσοτικών δεδομένων: μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης (5 ECTS)

Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές/τριες να κατανοήσουν τη λογική που διέπει την εφαρμογή διαφόρων στατιστικών κριτηρίων και τεχνικών, να είναι σε θέση να επιλέγουν την κατάλληλη τεχνική και να πραγματοποιούν τους απαραίτητους υπολογισμούς, κυρίως με τη χρήση σύγχρονων λογισμικών προγραμμάτων (με ιδιαίτερη έμφαση στο SPSS και το jamovi). Σκοπός του μαθήματος πέρα από την κατανόηση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή των στατιστικών τεχνικών είναι και η κριτική αξιολόγηση αποτελεσμάτων που παρουσιάζονται σε δημοσιευμένες έρευνες, ώστε οι φοιτητές/τριες να είναι σε θέση να αξιολογούν την εφαρμογή στατιστικής μεθοδολογίας στην εφαρμοσμένη έρευνα. Το μάθημα περιλαμβάνει διαλέξεις και εργαστηριακές ασκήσεις, και παρουσιάσεις επιστημονικών άρθρων. Στο πλαίσιο των διαλέξεων, εκτός από την θεωρητική παρουσίαση του κάθε στατιστικού κριτηρίου, θα παρουσιάζεται και ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιείται το στατιστικό λογισμικό (SPSS και jamovi) για την εφαρμογή του.

7. Εργαστήριο: Ποιοτική Μεθοδολογία στη Μελέτη των Εξαρτήσεων (5 ECTS)

Πρόκειται για ένα εργαστηριακού τύπου μάθημα πρακτικής εκπαίδευσης για τους μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες προκειμένου να αποκτήσουν τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την ποιοτική έρευνα σε ζητήματα χρήσης και κατάχρησης ουσιών, και εθισμού. Βασικός σκοπός του εργαστηρίου είναι η εμπάθυνση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών στην ποιοτική ερευνητική μεθοδολογία, από τη σύλληψη, τον σχεδιασμό και τις διαδικασίες συλλογής δεδομένων έως την ανάλυση και τη συγγραφή. Θα εξεταστούν ζητήματα που αφορούν στον σχεδιασμό της ποιοτικής έρευνας και στον ρόλο της θεωρίας κατά τη διαδικασία του ερευνητικού σχεδιασμού. Αφού λάβει χώρα μια επισκόπηση των βασικών επιστημολογικών αρχών της ποιοτικής έρευνας, θα εξεταστούν λεπτομερώς τα ζητήματα του ερευνητικού σχεδιασμού. Στη συνέχεια, θα δοθεί έμφαση στην καλλιέργεια και ανάπτυξη των δεξιοτήτων και ικανοτήτων των φοιτητών/τριών, μέσω διαλέξεων, ομαδικών και ατομικών εργασιών και πρακτικής εξάσκησης στις μεθόδους συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιούνται συνήθως στην ποιοτική έρευνα - όπως είναι η παρατήρηση, η συνέντευξη, η ομάδα εστίασης και η χρήση γραπτών τεκμηρίων. Τέλος, οι φοιτητές/τριες θα κληθούν να αναλάβουν την εκπόνηση ενός «εικονικού ερευνητικού πρωτοκόλλου» δοκιμάζοντας τις δεξιότητές τους σχετικά με τη συλλογή και την ανάλυση ποιοτικών δεδομένων. Εκτιμώντας την πολυπλοκότητα και τις απαιτήσεις που σχετίζονται με την διεξαγωγή μιας αξιόπιστης ποιοτικής έρευνας, στο τέλος του μαθήματος οι φοιτητές/τριες αναμένεται να έχουν κατανοήσει τα κύρια χαρακτηριστικά της ποιοτικής έρευνας και το επιστημολογικό της υπόβαθρο, να έχουν ευαισθητοποιηθεί έναντι της ηθικής και δεοντολογίας της ποιοτικής έρευνας, να κατέχουν τη γνώση του πως να σχεδιάσουν και να διεξάγουν μια ποιοτική έρευνα, σύμφωνα με τους κώδικες δεοντολογίας, να έχουν κατανοήσει τις κυριότερες θεωρίες στις οποίες βασίζεται μια ποιοτική έρευνα, τα κοινά αλλά και διακριτά γνωρίσματά τους, τις επιμέρους παραδόσεις της ποιοτικής έρευνας (αφηγηματική προσέγγιση, φαινομενολογία, θεματική ανάλυση, ανάλυση λόγου και οπτικές μέθοδοι), να έχουν εκτιμήσει τα πλεονεκτήματα και τους περιορισμούς τους στην ερευνητική διαδικασία, να έχουν αναπτύξει δεξιότητες στη εκπόνηση του ερευνητικού σχεδιασμού, της συλλογής δεδομένων, της ανάλυσης και της στρατηγικής συγγραφής μιας ερευνητικής εργασίας βασισμένης στην ποιοτική έρευνα, να έχουν εξοικειωθεί με δημοσιευμένα ερευνητικά άρθρα και μελέτες που λειτουργούν ως υπόδειγμα θεωρητικών, μεθοδολογικών και εμπειρικών ευρημάτων στην ποιοτική μελέτη της χρήσης ουσιών και του εθισμού.

Μετά τη λήξη του εργαστηρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να εφαρμόσουν τις αποκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητές τους στην ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας τους και ευρύτερα στη διερεύνηση της χρήσης και κατάχρησης ουσιών και εθισμού.

8. Εργαστήριο: Παρέμβαση σε Οικογένειες που Αντιμετωπίζουν τις Προκλήσεις της Ουσιοεξάρτησης (5 ECTS)

Το παρόν Εργαστήριο παρέχει στους μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες γνώσεις για τις θεωρητικές έννοιες και εξάσκηση στις θεραπευτικές μεθόδους των μεταμοντέρνων προσεγγίσεων της οικογενειακής/συστημικής παρέμβασης που εφαρμόζονται στην αντιμετώπιση της κατάχρησης ουσιών και του εθισμού. Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες θα μελετήσουν και θα εφαρμόσουν τις θεωρίες, τις πρακτικές και τις τεχνικές δεξιότητες των εξής μεταμοντέρνων προσεγγίσεων: Αφηγηματική Θεραπεία, Συνεργατικές Συνομιλίες, Εστιασμένη στη Λύση Θεραπεία και Κοινωνικές Αφηγήσεις.

Στο εργαστήριο θα δοθεί έμφαση στην κατανόηση της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης, της δημιουργίας νοήματος και της επίλυσης προβλημάτων που σχετίζονται με τις εξαρτήσεις μέσα από

σχεσιακούς και αφηγηματικούς φακούς. Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες θα διερευνήσουν τη σχέση μεταξύ νοήματος, γλώσσας, ιστοριών και πολιτισμικών λόγων μέσα από εργαστηριακές ασκήσεις.

Στο τέλος του εργαστηριακού μαθήματος οι φοιτητές/-τριες αναμένεται:

- να γνωρίζουν τις μεταμοντέρνες θεωρίες,
- να κατανοούν ότι οι θεωρητικές γνώσεις για την κοινωνική κατασκευή της πραγματικότητας μπορούν να εφαρμοστούν για την ερμηνεία των διαπροσωπικών αλληλεπιδράσεων, τη δημιουργία νοήματος, την κατασκευή προβλημάτων και την επίλυσή τους,
- να γνωρίζουν πώς να προσδιορίζουν και να εφαρμόζουν τις βασικές θεωρητικές αρχές των μεταμοντέρνων οικογενειακών προσεγγίσεων σε άτομα, καθώς και στις οικογένειές τους που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της ουσιοεξάρτησης,
- να διατηρούν μια στάση μη παθολογικοποίησης και πώς να θέτουν ερωτήσεις που είναι παραγωγικές και που οδηγούν στην προτιμώμενη από την οικογένεια/τον άνθρωπο αλλαγή,
- να χρησιμοποιούν τη γλώσσα και τη θεραπευτική σχέση με τρόπο που βοηθά τα άτομα να απομακρυνθούν από τις πραγματικές επιπτώσεις του κοινωνικού, πολιτισμικού και πολιτικού πλαισίου που διατηρεί τα προβλήματά τους ενεργά,
- να αναπτύσσουν γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες αναγνώρισης και ανταπόκρισης στις δομικές ανισότητες οι οποίες υπάρχουν στην κοινωνία και στα ευρύτερα συστημικά πλαίσια των οικογενειών που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις των εξαρτήσεων,
- να έχουν μάθει πώς να συνεργάζονται με τους ωφελούμενους των υπηρεσιών απεξάρτησης για τη συνδημιουργία ιστοριών ελπίδας, απελευθέρωσης και δυνατότητας,
- να κατανοούν τη σχέση μεταξύ της γλώσσας, των ιστοριών, της κοινωνικής κατασκευής της γνώσης και των πολιτισμικών αφηγήσεων-ιδίως σε σχέση με τις εμπειρίες ζωής περιθωριοποιημένων πληθυσμών, την αποδοχή της ετερότητας και την εξέταση της δικής τους κοινωνικοπολιτισμικής θέσης,
- να αμφισβητούν την ανισότητα ισχύος που χαρακτηρίζει τη θεραπευτική σχέση και να τοποθετούν την αυτενέργεια της οικογένειας ή του ανθρώπου πάνω από τη δική τους ισχύ και τεχνογνωσία και
- να έχουν αποκτήσει γνώσεις ηθικής ευαισθησίας και να εφαρμόζουν τις αρχές ηθικής και δεοντολογίας σε θεραπευτικές σχέσεις.

9. Εργαστήριο: Ψηφιακές Παρεμβάσεις στις Συμπεριφορικές Εξαρτήσεις (5 ECTS)

Το εργαστήριο παρέχει μια ολιστική προοπτική βασισμένη σε στοιχεία σχετικά με εννοιολογικές, κλινικές και θεραπευτικές πτυχές συμπεριφορικών εξαρτήσεων, τόσο αυτών που εντοπίζονται στο διαγνωστικό εγχειρίδιο της Αμερικανικής Ψυχιατρικής Εταιρίας DSM-5 (τζόγος και τυχερά παιχνίδια, διαδικτυακά παιχνίδια) όσο και άλλων που απαντώνται στην βιβλιογραφία (για παράδειγμα, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, χρήση smartphones, σεξουαλική δραστηριότητα, άσκηση και εργασία). Το εργαστήριο προσφέρει μια έγκαιρη και αυτοτελή εισαγωγή στις βασικές έννοιες και στις τελευταίες επιστημονικές εξελίξεις στους εθισμούς συμπεριφοράς, καθώς και στην εξέταση ομοιοτήτων και διαφορών μεταξύ των διαταραχών αυτών. Το εργαστήριο παρέχει επίσης μια επισκόπηση των τρεχουσών τεχνικών αλλαγής της συμπεριφοράς που μπορούν να εφαρμοστούν στο πεδίο των συμπεριφορικών εξαρτήσεων. Επίσης, οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες θα μάθουν τους τρόπους με τους οποίους οι τεχνικές αυτές θα μπορούσαν να ενταχθούν σε ένα ψηφιακό εργαλείο παρέμβασης (για παράδειγμα, εφαρμογή κινητού τηλεφώνου). Στη συνέχεια οι φοιτητές/τριες θα κληθούν να εντοπίσουν ένα υπαρκτό ψηφιακό εργαλείο και να σχεδιάσουν και εκπονήσουν ένα ερευνητικό έργο με στόχο την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας, των χαρακτηριστικών και της αποδοχής του ψηφιακού εργαλείου.

10. Εργαστήριο: Ομαδικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις (5 ECTS)

Σκοπός του εργαστηρίου είναι η εξοικείωση των φοιτητών/τριών στην ομαδική συμβουλευτική/θεραπεία. Στο παρόν εργαστήριο οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες θα έχουν τη δυνατότη-

τα ως ενεργά μέλη μιας ομαδικής βιωματικής εμπειρίας να γνωρίσουν τις βασικές αρχές θεωρίας και πράξης της ομαδικής θεραπείας στο χώρο των εξαρτήσεων και τα κυριότερα φαινόμενα της ομαδικής διεργασίας. Επιπλέον, θα αποκτήσουν γνώσεις για τα στάδια ανάπτυξης από τα οποία διέρχεται η κάθε ομάδα, τη δυναμική των ενδοομαδικών σχέσεων, και τους ρόλους που αναδύονται, ενώ θα εκπαιδευτούν σε βασικές δεξιότητες συντονισμού ομάδας και στη διαχείριση κρίσεων. Επιπλέον, οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες θα διδαχθούν πως να εφαρμόζουν αποτελεσματικές ψυχοεκπαιδευτικές τεχνικές σε ομάδες εξαρτημένων. Οι φοιτητές/τριες ως συμμετέχοντες/ουσες στην ομαδική διεργασία αναμένεται να κατανοήσουν την σημαντικότητα της ενημερότητας του εαυτού για τον συντονισμό της ομάδας και τη διαχείριση των φαινομένων που λαμβάνουν μέρος σε αυτήν. Τέλος, θα γνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά και τον τρόπο λειτουργίας των ομάδων αυτοβοήθειας - αλληλοβοήθειας στον πληθυσμό των εξαρτημένων και θα κατανοήσουν τις υποκειμενικές και συλλογικές κατασκευές της ομάδας.

Πρακτική Άσκηση (Α΄ Φάση – 150 ώρες / 5 ECTS)

Κατά τη διάρκεια του Β΄ εξαμήνου οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες συνεχίζουν την 1^η φάση πρακτικής άσκησης η οποία περιλαμβάνει το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός προληπτικού προγράμματος στην κοινότητα. Η εποπτεία του συγκεκριμένου προγράμματος γίνεται τόσο από τους/τις Διδάσκοντες/ουσες του Π.Μ.Σ. όσο και τους/τις συνεργαζόμενους/ες Επαγγελματίες σε Δομές εντός και εκτός Πανεπιστημίου.

2^ο Έτος

Γ΄ Εξάμηνο

1. Πρακτική Άσκηση σε Δομές (Β΄ Φάση - 600 ώρες, 20 ECTS)

Η Πρακτική Άσκηση ξεκινά στο Γ΄ εξάμηνο και περιλαμβάνει δύο πλήρη εξάμηνα εξάσκησης σε Δομές και Φορείς που σχετίζονται με την πρόληψη και τη θεραπεία των εξαρτήσεων (1 Σεπτεμβρίου – 30 Ιουνίου). Απαραίτητη προϋπόθεση έναρξης της Πρακτικής Άσκησης είναι η επιτυχής εξέταση σε όλα τα μαθήματα του Α΄ έτους και η ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου πρακτικής άσκησης 300 ωρών). Κατά το Β΄ εξάμηνο πραγματοποιούνται ενημερωτικά σεμινάρια από εκπροσώπους των επιλεγμένων Φορέων για την πρακτική άσκηση αναφορικά με τους στόχους, τις προϋποθέσεις και τη δυνατότητα πρακτικής άσκησης των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών. Απώτερος στόχος αυτών των σεμιναρίων είναι να ενημερωθούν επαρκώς οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες για τις δυνατότητες της Πρακτικής Άσκησης και να επιλέξουν τη Δομή της προτίμησής τους. Οι ασκούμενοι/ες μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες θα πρέπει να συμπληρώσουν κατά το Β΄ έτος συνολικά 1200 ώρες άσκησης (ενημέρωση για τη λειτουργία της Δομής, τις διαδικασίες παροχής υπηρεσιών, παρατήρηση θεραπευτικών διαδικασιών ή/και δράσεων κλπ.) εκ των οποίων οι 150 θα διατεθούν στην άμεση εφαρμογή παρεμβάσεων στις εξαρτήσεις από τους/τις μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες, όπως αυτές πραγματοποιούνται στους Φορείς πρακτικής άσκησης. Κατά τη διάρκεια αυτού του διαστήματος οι εκπαιδευόμενοι/ες θα συμμετέχουν σε παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται στην εκάστοτε δομή όπως:

- Ατομική συμβουλευτική και ψυχοθεραπεία
- Ομαδικές παρεμβάσεις
- Κοινωνικές παρεμβάσεις
- Οικογενειακή Ψυχοθεραπεία
- Συνεντεύξεις κινητοποίησης
- Εκπαιδευτικές / θεματοκεντρικές ή θεραπείες μέσω τέχνης

- Προγράμματα πρόληψης και παρεμβάσεις

Η πρόοδος της Πρακτικής Άσκησης θα βρίσκεται υπό συνεχή έλεγχο από την Επιτροπή Παρακολούθησης της Πρακτικής Άσκησης του Π.Μ.Σ. που ορίζεται από την Συνέλευση Τμήματος. Για κάθε εκπαιδευόμενο/η θα ορίζεται ένας/μία εξωτερικός/ή Επόπτης/τρια, ο/η κλινικός/ή Επόπτης/τρια (προερχόμενος/η από τη Δομή πρακτικής), ο/η οποίος/α θα έχει την ευθύνη της κλινικής εποπτείας του/της σε όλη τη διάρκεια της πρακτικής του/της. Ο/Η εξωτερικός/ή Επόπτης/τρια ενημερώνει την Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης κάθε τρίμηνο για την πορεία της πρακτικής άσκησης του/της μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας. Στην περίπτωση αναφοράς από τον/την εξωτερικό/ή Επόπτη/τρια ανάρμοστης ή/και αντιδεοντολογικής συμπεριφοράς για μεταπτυχιακό/ή φοιτητή/τρια, του θέματος επιλαμβάνεται η Συνέλευση, η οποία αποφασίζει για την πορεία σπουδών του μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας.

Επιπλέον της εποπτείας από τον/την κλινικό/ή Επόπτη/τρια, οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες συμμετέχουν υποχρεωτικά σε τακτικές συναντήσεις εποπτείας για το κλινικό έργο τους, οι οποίες παρέχονται από το Π.Μ.Σ.

Στο πλαίσιο αυτής της εκπαίδευσης και εποπτείας ο/η εκπαιδευόμενος/η θα ολοκληρώσει το Φάκελο Αξιολόγησης της Πρακτικής Άσκησης. Πιο συγκεκριμένα, κατά το Γ' εξάμηνο οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες που πραγματοποιούν την Πρακτική τους σε Κέντρα Πρόληψης εκπονούν το σχεδιασμό ενός Προληπτικού Προγράμματος (ανάπτυξη προγράμματος και περιγραφή διαδικασιών αξιολόγησης). Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες που πραγματοποιούν την πρακτική τους σε άλλες Δομές (εκτός των Κέντρων Πρόληψης) εκπονούν μία Διατύπωση Περίπτωσης (case formulation). Τέλος, όλοι και όλες οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες πρέπει να συμπληρώσουν 600 ώρες πρακτικής άσκησης.

2. Ερευνητική Διπλωματική Εργασία (10 ECTS)

Στο Γ' εξάμηνο σπουδών ξεκινά η εκπόνηση της Διπλωματικής Εργασίας. Τα θέματα των Διπλωματικών Εργασιών επιλέγονται από τους/τις μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες στο τέλος του Β' εξαμήνου σπουδών τους σε συνεργασία με Διδάσκοντα/ουσα του Προγράμματος. Η Διπλωματική Εργασία αποτελεί την εμπειρική διερεύνηση (ποιοτική ή ποσοτική) ενός συγκεκριμένου θέματος, το οποίο έχει συμφωνηθεί με τον/την επιβλέποντα/ουσα Διδάσκοντα/ουσα. Η εργασία πρέπει να ακολουθεί τους κανόνες ερευνητικής δεοντολογίας και μεθοδολογίας.

Η εκπόνηση της Διπλωματικής Εργασίας θα πραγματοποιείται υπό την επίβλεψη μέλους Δ.Ε.Π. και Ε.Δ.Ι.Π. του Προγράμματος, η οποία θα οδηγεί στην απόκτηση του Δ.Μ.Σ., μετά από παρουσίαση και εξέταση σε Τριμελή Επιτροπή. Η Διπλωματική Εργασία συστήνεται ισχυρά να πραγματοποιείται σε κάποια από τις Δομές όπου ο/η φοιτητής/τρια κάνει την πρακτική του/της άσκηση ή σε συνεργαζόμενο με αυτήν Φορέα.

Με την έναρξη του Γ' εξαμήνου οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες υποβάλλουν γραπτό σχέδιο της έρευνας που θα διεξαγάγουν. Το σχέδιο θα περιλαμβάνει τις εξής θεματικές:

- α). Τίτλος Διπλωματικής Εργασίας,
- β). Εισαγωγή (μέχρι 300 λέξεις),
- γ). Ανασκόπηση της Βιβλιογραφίας (μέχρι 400 λέξεις),
- δ.) Στόχος (μέχρι 100 λέξεις), Μεθοδολογία (μέχρι 400 λέξεις),
- ε). Έγκριση από Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας,
- στ). Χρονοδιάγραμμα,
- ζ). Βιβλιογραφία.

Μέσα στην ίδια προθεσμία οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες καταθέτουν στη Γραμματεία και θέτουν υπόψη της Σ.Ε. του Π.Μ.Σ. αντίγραφο του σχεδίου της προτεινόμενης εργασίας τους.

Δ' Εξάμηνο

1. Πρακτική Άσκηση σε δομές (Β' Φάση - 600 ώρες, 20 ECTS)

Κατά το Δ' εξάμηνο οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες που πραγματοποιούν την Πρακτική Άσκηση σε Κέντρα Πρόληψης εφαρμόζουν και αξιολογούν το Προληπτικό Πρόγραμμα που σχεδίασαν κατά το Γ' εξάμηνο. Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες που πραγματοποιούν Πρακτική Άσκηση σε άλλες Δομές (εκτός των Κέντρων Πρόληψης) εκπονούν μία Αναφορά Διαδικασίας Παρέμβασης (process report) και μία Μελέτη Περίπτωσης (case study). Τέλος, όλοι/ες οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες πρέπει να συμπληρώσουν 600 ώρες πρακτικής άσκησης.

Με την ολοκλήρωση της Πρακτικής Άσκησης οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες θα πρέπει να καταθέσουν στη Σ.Ε.:

α) το παρουσιολόγιο της Πρακτικής Άσκησης, υπογεγραμμένο και σφραγισμένο από τον/την εξωτερικό/ή Επόπτη/τρια της Δομής,

β) το έντυπο αξιολόγησής του/της φοιτητή/τριας από τον/την Επόπτη/τρια της Δομής,

γ) το έντυπο αξιολόγησής του/της φοιτητή/τριας για την εμπειρία που αποκόμισε τους δομές/χώρους που παρακολούθησε ,

δ) την Έκθεση Πεπραγμένων,

ε) τον Φάκελο Αξιολόγησης.

Ο **Φάκελος Αξιολόγησης** Πρακτικής Άσκησης (Portfolio) περιλαμβάνει τα εξής:

- Μία Αναφορά Διαδικασίας Παρέμβασης (μεταπτυχιακοί φοιτητές που πραγματοποίησαν την Πρακτική τους εκτός Κέντρων Πρόληψης)
- Μία Μελέτη Περίπτωσης (μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες που πραγματοποίησαν την Πρακτική εκτός Κέντρων Πρόληψης)
- Ανάπτυξη, Εφαρμογή και Αξιολόγηση ενός Προληπτικού Προγράμματος (μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες που πραγματοποίησαν την Πρακτική τους σε Κέντρα Πρόληψης)
  - Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες καθίσταται αδύνατη η πραγματοποίηση οποιουδήποτε από τα παραπάνω (για παράδειγμα, λόγω οργανωτικών δυσκολιών στην εκάστοτε Δομή, λόγω διαφορετικών προσεγγίσεων που ακολουθεί η Δομή πρακτικής), οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες εκπονούν εργασίες ανάλογες με το αντικείμενο δράσης της Δομής, οι οποίες σε κάθε περίπτωση συμφωνούνται/εγκρίνονται από την Επιτροπή Πρακτικής.

• Ημερολόγιο Καταγραφής Συνεδριών/ Δραστηριοτήτων (Log Book) το οποίο αφορά όλους και όλες τους/τις μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες - αποτελεί ουσιαστικά την συστηματική παρακολούθηση των πεπραγμένων στην Πρακτική και περιλαμβάνει τα εξής:

A) την αναφορά-αξιολόγηση του/της κλινικού/ής Επόπτη/τριας (στην οποία θα αξιολογεί και τη συνολικότερη παρουσία του/της μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας στο πλαίσιο) και

B) τη σύντομη περιγραφή του ιστορικού του κάθε ωφελούμενου, καθώς και την καταγραφή (σε 5-10 σειρές) της κάθε συνεδρίας (τηρώντας πάντα τους κανόνες ανωνυμίας). Η παραπάνω πρακτική (περίληψη της κάθε συνεδρίας) έχει ως επιπλέον στόχο την ανάπτυξη της ικανότητας για αναστοχασμό (self-reflection) στους/στις μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες. Σε περιπτώσεις όπου η πρακτική πραγματοποιείται σε Δομές με κοινοτικές ή άλλες παρεμβάσεις, οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες καταγράφουν το αντίστοιχο περιεχόμενο της κάθε δράσης.

Οι ασκούμενοι/ες μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες δεσμεύονται στην τήρηση του κώδικα δεοντολογίας και απόλυτης εχεμύθειας σχετικά με τα περιστατικά και γενικότερα με ό,τι συμβαίνει στον Φορέα της πρακτικής τους.

Ο συνολικός Φάκελος Αξιολόγησης αξιολογείται από την Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης η οποία καταθέτει λίστα αποτελεσμάτων στη ΣΕ.

Η τελική αξιολόγηση της Πρακτικής Άσκησης του/της κάθε φοιτητή/τριας γίνεται από την ΣΕ με τους χαρακτηρισμούς «Επιτυχώς» ή «Ανεπιτυχώς» με βάση τη συνέπειά του σε επίπεδο παρακολούθησης, την αξιολόγηση του/της Επόπτη/τριας και την αξιολόγηση της Έκθεσης Πεπραγμένων, αλλά και του Φακέλου Αξιολόγησης Πρακτικής Άσκησης. Η Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης καταθέτει σχετική εισήγηση στη ΣΕ η οποία καλείται να την επικυρώσει.

2. Ερευνητική Διπλωματική Εργασία (10 ECTS)

Κατά το Δ' εξάμηνο σπουδών οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες ολοκληρώνουν τη συγγραφή της Διπλωματικής Εργασίας (10 ECTS).

5. Κανονισμός Πρακτικής Άσκησης

Η Πρακτική Άσκηση είναι ενταγμένη στο Πρόγραμμα Σπουδών του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις» του Τμήματος Ψυχολογίας και είναι υποχρεωτική για τη λήψη του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) (βλ. Κανονισμό του ΠΜΣ και [Εσωτερικό Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών Πανεπιστημίου Κρήτης](#)). Λαμβάνει κωδικό μαθήματος και αντιστοιχεί σε 50 πιστωτικές μονάδες ECTS. Η Πρακτική Άσκηση εντάσσεται στα Α', Β', Γ' και Δ' εξάμηνα του Προγράμματος Σπουδών. Αναφέρεται στο παράρτημα διπλώματος και η αξιολόγησή της έχει τη μορφή «Επιτυχώς/Ανεπιτυχώς».

Κατά τα Α' και Β' εξάμηνα φοίτησης οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες πραγματοποιούν Πρακτική Άσκηση διάρκειας 300 ωρών σε Κέντρα Πρόληψης όπου σχεδιάζουν και εφαρμόζουν ένα πρόγραμμα πρόληψης σε ομάδες παιδιών/εφήβων στο σχολείο ή στην κοινότητα.

Η Πρακτική Άσκηση των Γ' και Δ' εξαμήνων είναι πλήρους απασχόλησης, έχει διάρκεια 1200 ώρες και πραγματοποιείται σε φορείς του Οργανισμού κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ), με την εποπτεία στελέχους του ΟΚΑΝΑ και της Συντονίστριας σε θέματα εκπαίδευσης από την πλευρά του ΟΚΑΝΑ, όπως και Μελών ΔΕΠ του ΠΜΣ.

A. Πρακτική Άσκηση σε Κέντρα Πρόληψης (300 ώρες)

Η Πρακτική Άσκηση στο πρώτο έτος σπουδών αφορά την άσκηση σε δεξιότητες και στην ανάπτυξη προγραμμάτων πρόληψης σε Κέντρα Πρόληψης κατά των Ναρκωτικών (300 ώρες). Σε αυτούς τους χώρους οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες θα εφαρμόσουν θεωρητικές γνώσεις στην πράξη, θα εκτιμήσουν τη σημασία σύνδεσης θεωρίας και εφαρμογής, θα διακρίνουν τη σημασία της διεπιστημονικής συνεργασίας σε θέματα προαγωγής της υγείας και θα αναγνωρίσουν τις δυνατότητες αλλά και τους περιορισμούς των προγραμμάτων προαγωγής της υγείας.

Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες σε ομάδες των τεσσάρων (4) ατόμων θα σχεδιάσουν και θα υλοποιήσουν ένα πρόγραμμα προαγωγής της υγείας σε ομάδες παιδιών/εφήβων στο σχολείο ή στην κοινότητα υπό την εποπτεία των ψυχολόγων των Κέντρων Πρόληψης. Η κάθε ομάδα θα συντάξει μια Έκθεση Πεπραγμένων, η οποία θα περιλαμβάνει τις παρακάτω ενότητες:

I. Ανάγκες του πληθυσμού και θεωρητική πλαισίωση του προγράμματος

- Ποιες είναι οι ανάγκες του πληθυσμού στον οποίο θα γίνει η εστίαση
- Ποια τα δυνατά σημεία και οι ικανότητες των ατόμων που συμμετείχαν
- Σε ποιον τομέα αντιμετωπίζουν δυσκολίες
- Κατάλληλη θεωρητική πλαισίωση του προγράμματος

II. Σχεδιασμός του προγράμματος

- Σαφής στοχοθεσία
- Αποτελεσματικές τεχνικές
- Ποιότητα ασκήσεων και δραστηριοτήτων
- Χρησιμότητα των μεθόδων που εφαρμόζονται
- Συντονισμός των παρεμβάσεων: οργάνωση, εποπτεία εφαρμογής και συνεργασία με σχολείο, καθηγητές/ριες, μαθητές/ριες

III. Αξιολόγηση

- Αξιολόγηση της εφαρμογής/υλοποίησης: οι δραστηριότητες του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν όπως είχε καθοριστεί; *
- Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων: το πρόγραμμα εκπλήρωσε τους προκαθορισμένους στόχους του; *
- Απόδοση: η πρόοδος που σημειώθηκε σε σχέση με τους στόχους μπορεί να θεωρηθεί αποτέλεσμα των παρεμβάσεων και όχι αποτέλεσμα εξωτερικών παραγόντων; **

IV. Αξιοποίηση των ευρημάτων: συμπεράσματα και προτάσεις**

Η Έκθεση Πεπραγμένων θα αξιολογηθεί με βάση τα εξής:

1. τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και θεωρητική πλαισίωση,
2. την επάρκεια στην ανάπτυξη των απαραίτητων βημάτων διαμόρφωσης και αξιολόγησης του προγράμματος προαγωγής της υγείας,
3. τον βαθμό υλοποίησης του προγράμματος προαγωγής της υγείας,
4. τους τρόπους αντιμετώπισης πιθανών εμποδίων και δυσχερειών, και
5. τη σαφήνεια στη διατύπωση των τελικών συμπερασμάτων και χρήσιμων εμπειριών από την όλη προσπάθεια καθώς και της αυτοαξιολόγησης των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών.

B. Πρακτική Άσκηση σε Δομές Απεξάρτησης, Κινητές Μονάδες Παρέμβασης ή Σταθμούς Φροντίδας Ατόμων που Αντιμετωπίζουν της Προκλήσεις των Εξαρτήσεων ή Κέντρα Πρόληψης (1200 ώρες)

Η Πρακτική Άσκηση στο δεύτερο έτος σπουδών περιλαμβάνει ένδεκα (11) μήνες πλήρους απασχόλησης (1200 ώρες) σε δομές σχετικές με την πρόληψη και τη θεραπεία των εξαρτήσεων. Το πλαίσιο της πρακτικής άσκησης ορίζεται από τη Διεύθυνση του ΠΜΣ. Η Συντονιστική Επιτροπή του ΠΜΣ και ο συνεργαζόμενος φορέας επιλέγει τις δομές που διασφαλίζουν τα απαραίτητα κριτήρια πρακτικής άσκησης και εποπτείας, οι οποίες προσφέρονται, στη συνέχεια, στους μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες για να επιλέξουν.

5α. Στόχοι της Πρακτικής Άσκησης

Η Πρακτική Άσκηση αποσκοπεί στην ανάπτυξη των παρακάτω ικανοτήτων:

1. Κατανόηση και αφοσίωση στην επαγγελματική και κοινωνική ευθύνη, που διέπει το επάγγελμα του συμβούλου των εξαρτήσεων, όπως ορίζεται από τον Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας.
2. Εφαρμογή των θεωρητικών παραδοχών και των πρακτικών διαδικασιών διατύπωσης περιπτώσεων ατόμων που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις των ουσιοεξαρτήσεων ή/και των συμπεριφορικών εξαρτήσεων.
3. Εφαρμογή ειδικών δεξιοτήτων και γνώσεων που σχετίζονται άμεσα με την παρέμβαση στην κατάχρηση ουσιών (γνώσεις και δεξιότητες που σχετίζονται με την Κινητοποιητική Συνέντευξη, τη Γνωσιακή Συμπεριφορική Θεραπεία, τις Μεταμοντέρνες Συστημικές Προσεγγίσεις, τις Ψυχοδυναμικές προσεγγίσεις και τις κοινοτικές παρεμβάσεις).
4. Την υιοθέτηση μιας μη στιγμιαιστικής γλώσσας, η οποία θα συνεισφέρει στην παροχή μη στιγμιαιστικών υπηρεσιών και, κατά συνέπεια, στην ενδυνάμωση των ωφελουμένων ατόμων, στον σεβασμό στην ποικιλομορφία και στην πολυπολιτισμικότητα.
5. Τη δημιουργία και σύνταξη επιστημονικών και κλινικών κειμένων που καταδεικνύουν κριτική κατανόηση και αναστοχασμό σε θέματα που αφορούν τη συνεργασία τους με τους/τις ωφελούμενοι/ες των υπηρεσιών.
6. Δημιουργία θετικών επαγγελματικών σχέσεων με προϊσταμένους, συναδέλφους και ωφελούμενους τόσο σε φορείς πρόληψης όσο και σε δομές απεξάρτησης.

5β. Διάρκεια / Χρόνος

Η Πρακτική Άσκηση των μεταπτυχιακών φοιτητών/ριών πραγματοποιείται την περίοδο από 1 Σεπτεμβρίου μέχρι 31 Ιουλίου εκάστου ακαδημαϊκού έτους. Κατά τη διάρκεια αυτού του διαστήματος οι εκπαιδευόμενοι/ες θα συμμετέχουν σε παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται στην εκάστοτε δομή (π.χ. ατομική, οικογενειακή και ομαδική συμβουλευτική/θεραπεία, κοινοτικές παρεμβάσεις, προγράμματα πρόληψης και παρέμβασης, κλπ.).

Συγκεκριμένα, οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/ριες αναμένεται να συμπληρώσουν 1200 ώρες πρακτικής άσκησης, εκ των οποίων οι ώρες των δυο (2) πρώτων μηνών θα διατεθούν για την εξοικείωση των ασκούμενων με τον φορέα της πρακτικής άσκησης (ενημέρωση για τη λειτουργία, τις διαδικασίες παροχής υπηρεσιών, παρατήρηση θεραπευτικών διαδικασιών, κ.λπ.) ενώ 150 ώρες (εκ των 1200) θα διατεθούν σε άμεση κλινική επαφή ή σε κοινοτική δράση/παρέμβαση με ωφελούμενους/ες.

Οι ασκούμενοι/ες θα βρίσκονται στον φορέα άσκησης τους πέντε (5) ημέρες την εβδομάδα, με ωράριο ίδιο με το ισχύον εκεί (6-7 ώρες/ημέρα). Μέσα σε αυτό το διάστημα αναμένεται να αφιερώνουν μια (1) ημέρα και για την εκπόνηση της διπλωματικής τους εργασίας. Η Πρακτική Άσκηση είναι υποχρεωτική, με δυνατότητα δικαιολογημένων απουσιών, για τις οποίες ειδοποιείται έγκαιρα τόσο ο/η επόπτης/ρια στον φορέα όσο και η συντονίστρια της Πρακτικής Άσκησης, γραπτώς από τους ίδιους τους μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες.

Ειδικά για περιόδους συνθηκών όπως αυτές που προέκυψαν λόγω της Πανδημίας COVID-19, οι ακριβείς όροι και προϋποθέσεις πραγματοποίησης της Πρακτικής Άσκησης θα εξαρτηθούν/διαμορφωθούν από τις συνθήκες. Υπό αυτή την έννοια, είναι πιθανό να προκύψουν επιμέρους τροποποιήσεις, οι οποίες θα εξεταστούν κατά περίπτωση με κάθε μεταπτυχιακό/ή φοιτητή/τρια και τους/τις υπεύθυνους/ες της δομής στην οποία έχει τοποθετηθεί.

5γ. Καθήκοντα των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών στην Πρακτική Άσκηση

Κατά την ΠΑ, οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες θα πρέπει:

Η ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής πρακτικής στις παρεμβάσεις για τις εξαρτήσεις εξαρτάται από την ύπαρξη γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων που αντανακλούν την εκτίμηση της διαφορετικότητας, της ταπεινότητας και τη μη στιγματιστική συμπεριφορά και γλώσσα.

Ειδικότερα απαιτούνται:

- ✓ γνώση των μοντέλων παρέμβασης και εφαρμογή κλινικών παρεμβάσεων που συνδέονται με τα μοντέλα αυτά,
- ✓ δεξιότητες διαχείρισης και συντονισμού παρεμβάσεων,
- ✓ διεπιστημονικές θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές ικανότητες για την πρόληψη, τη μείωση της βλάβης και τη θεραπεία της χρήσης αλκοόλ, καπνού και ουσιών και των συμπεριφορικών εξαρτήσεων, και
- ✓ πρακτικές δεξιότητες για την εργασία με άτομα που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της ουσιοεξάρτησης.

Ο/η φοιτητής/τρια:

- ✓ εντοπίζει τα σχετικά ζητήματα στην κλινική εργασία με ωφελούμενους, ομάδες, κοινότητες (δηλαδή, βλέπει τη «μεγάλη εικόνα», δεν αναλώνεται στις λεπτομέρειες).
- ✓ Καταδεικνύει τη σύνδεση μεταξύ θεωρίας και πρακτικής σε δράσεις με ωφελούμενους, ομάδες και κοινότητες, καθώς και στην παρουσίαση και συζήτηση θεμάτων.

Επιπλέον, απαιτούνται από τον/την φοιτητή/τρια οι εξής ικανότητες στην πρακτική άσκηση: λήψη αποφάσεων, ετοιμότητα ανάληψης της αντίστοιχης ευθύνης, δεξιότητες διαχείρισης στρες, ικανότητα οριοθέτησης, σεβασμός στις απόψεις και πεποιθήσεις των άλλων, διακριτικότητα στις σχέσεις του/της.

Αλληλεπίδραση με τους ωφελούμενους

- ✓ Αποτελεσματική επικοινωνία, συνεργατική διάθεση και ευαισθησία στην διαφορετικότητα αλλά και τις ανάγκες του κλινικού πληθυσμού.
- ✓ Συνδιαμόρφωση με τους ωφελούμενους/ες των στόχων της θεραπευτικής/συμβουλευτικής διεργασίας και εκτίμηση του κατά πόσο οι στόχοι αυτοί επιτεύχθηκαν.

Γνώση και εφαρμογή των δεοντολογικών κανόνων και της επαγγελματικής συμπεριφοράς

Ηθικές και δεοντολογικές πρακτικές στις παρεμβάσεις: ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια ασκείται με τρόπο που συνάδει με τις βασικές αξίες του επαγγέλματος, απέχει από την επιβολή προσωπικών αξιών στους άλλους, εντοπίζει και εργάζεται για την επίλυση αξιακών συγκρούσεων και ηθικών διλημμάτων.

Απαιτούμενες δεξιότητες και στάσεις: Αυτογνωσία, αξιοπιστία, εχεμύθεια, ακεραιότητα, έμπρακτη χρήση της ηθικής συναίνεσης, ταπεινότητα, ηθική αντίληψη και ευαισθησία, υπευθυνότητα, ενσυναίσθηση και επαγγελματισμός.

Αναστοχαστική πρακτική

Η αναστοχαστική πρακτική είναι η ικανότητα να σκέφτεται κανείς τις πράξεις του, ώστε να συμμετέχει σε μια διαδικασία συνεχούς μάθησης. Περιλαμβάνει: τον προσωπικό αναστοχασμό (συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών αξιών, των πεποιθήσεων, της κοινωνικής θέσης και των δεξιοτήτων) και τον αντίκτυπο του εαυτού του στην εργασία, αναστοχασμό για τις αξίες, τις πεποιθήσεις και τις κοινωνικές θέσεις των άλλων και τον αντίκτυπο των άλλων στην εργασία, καθώς και για τις κοινωνικές δομές και τον αντίκτυπο του πλαισίου στην εργασία.

Πιο συγκεκριμένα, ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια

- ✓ Έχει επίγνωση του εαυτού του/της, συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών αξιών, πεποιθήσεων, ενεργειών, αντιδράσεων και της κοινωνικής θέσης.
- ✓ Είναι ανοιχτός/ή στην εξέταση και αμφισβήτηση των δικών του πεποιθήσεων, αξιών, πράξεων και αντιδράσεων προς τους άλλους.
- ✓ Έχει επίγνωση των άλλων, συμπεριλαμβανομένων των αξιών, των πεποιθήσεων, των αντιδράσεων και της κοινωνικής θέσης τους.
- ✓ Αξιολογεί με ακρίβεια την εργασία (π.χ. τι πήγε καλά, τι δεν πήγε καλά) στις αλληλεπιδράσεις με ωφελούμενους, ομάδες και κοινότητες.
- ✓ Αναγνωρίζει τους τομείς στους οποίους βρίσκονται τα δυνατά του/της σημεία και η επαγγελματική-του/της επάρκεια.

- ✓ Αναγνωρίζει τους τομείς που χρήζουν βελτίωσης και ανάπτυξης.
- ✓ Προσδιορίζει πώς οι κοινωνικές και οργανωτικές δομές και επιταγές, επηρεάζουν τις αλληλεπιδράσεις του με τους ωφελούμενους, τις ομάδες και τις κοινότητες.
- ✓ Συνεργάζεται αρμονικά με τους εργαζόμενους της δομής σε διαπροσωπικό και ομαδικό επίπεδο.
- ✓ Επιδεικνύει γνώσεις στη χρήση των βασικών προληπτικών και θεραπευτικών παρεμβάσεων στις εξαρτήσεις.
- ✓ Δίνει προτεραιότητα στην αυτοφροντίδα και μπορεί να αναγνωρίσει εκείνες τις στρατηγικές αυτοφροντίδας που είναι πιο αποτελεσματικές γι' αυτόν/ήν (π.χ. χρήση εποπτείας, ενημέρωση με συναδέλφους, τήρηση ημερολογίου, σωματική άσκηση/χαλάρωση).

Οι ασκούμενοι/ες μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες καταθέτουν ανά τρίμηνο στη συντονίστρια της Πρακτικής Άσκησης:

1. Σύντομη καταγραφή των συνεδρίων/ παρεμβάσεων που πραγματοποιούν (Logbook). Το Logbook είναι η επίσημη καταγραφή των ωρών και των εμπειριών του κάθε εκπαιδευόμενου. Τα Logbook συμπληρώνονται από τους ασκούμενους, χρησιμοποιώντας το πρότυπο που τους παρέχει το Π.Μ.Σ, και επανεξετάζονται τακτικά και υπογράφονται από τους επόπτες για να διασφαλίζεται η συνεχής παρακολούθηση.
2. Ένα εβδομαδιαίο ημερολόγιο παρεμβάσεων με περιγραφές της κάθε συνεδρίας ή δράσης με τους ωφελούμενους, τους στόχους, και τα αποτελέσματα. Η συγκεκριμένη πρακτική (περιγραφή της κάθε συνεδρίας ή δράσης) έχει ως επιπλέον στόχο την καταγραφή της αυτοπαρατήρησης, αναστοχαστικής πρακτικής και αυτο-αξιολόγησης.
3. Μια τριμηνιαία αξιολόγηση της Πρακτικής Άσκησης.

Με την ολοκλήρωση της Πρακτικής Άσκησης κατατίθενται μέσω της Συντονίστριας στη Γραμματεία του ΠΜΣ τα εξής:

1. Παρουσιολόγιο Πρακτικής Άσκησης με το σύνολο των ωρών πρακτικής άσκησης υπογεγραμμένο από τον/την υπεύθυνο/η του φορέα υποδοχής
2. Έντυπο Αξιολόγησης του μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας από τον/την επόπτη/ρια στη δομή πρακτικής άσκησης (στην οποία θα αξιολογεί και τη συνολικότερη παρουσία του στο πλαίσιο)
3. Έντυπο Αξιολόγησης του μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας για την εμπειρία που αποκόμισε στις δομές με τις οποίες συνεργάστηκε
4. Έκθεση Πεπραγμένων (ημερολόγιο δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης)
5. Το Χαρτοφυλάκιο (Portfolio) Αξιολόγησης Πρακτικής Άσκησης

5.1. για την ΠΑ στις θεραπευτικές δομές περιλαμβάνει:

- i. την περιγραφή ενός (1) κλινικού περιστατικού (client study)
  - ii. μια (1) έκθεση διαδικασίας (process report)
  - iii. Κλινικό Logbook (σύντομη περιγραφή του ιστορικού του κάθε ωφελούμενου/ης, ομάδας ή κοινοτικής δράσης καθώς και καταγραφή - σε 5 έως 10 σειρές - της κάθε συνεδρίας/παρέμβασης, τηρώντας πάντα τους κανόνες ανωνυμίας).
- 5.2 για την ΠΑ στα Κέντρα Πρόληψης περιλαμβάνει: ένα (1) πρόγραμμα πρόληψης (σχεδιασμός, εφαρμογή και αξιολόγηση).
- 5.3 για την ΠΑ σε κοινοτικές παρεμβάσεις (Υπηρεσίες Μείωσης Βλάβης) περιλαμβάνει:
- i. περιγραφή και εντοπισμό αναγκών των ενδιαφερομένων μερών, των εμποδίων και των ευκαιριών στην κοινότητα
  - ii. περιγραφή των σχεδίων δράσης
  - iii. το σχεδιασμό και την υλοποίηση δραστηριοτήτων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των ωφελούμενων και το πλαίσιο της κοινότητας (π.χ. δημιουργία ενός δικτύου υποστήριξης ή προσπάθεια δημιουργίας διαρθρωτικού πλαισίου και ενσωμάτωση των επιτυχημένων δραστηριοτήτων στην κοινότητα) και
  - iv. περιγραφή των αποτελεσμάτων-αξιολόγησης μέσω κριτικού αναστοχασμού του αντίκτυπου των παρεμβάσεών τους.

Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/ριες θα καταθέτουν όλο το απαιτούμενο υλικό της Πρακτικής Άσκησης στη συντονίστρια και θα συζητούν μαζί της τυχόν δυσκολίες/προβληματισμούς που μπορεί να προκύπτουν κατά τη διάρκεια της άσκησής τους στις δομές.

Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών του ΠΜΣ έχει την εποπτεία και την ευθύνη και κάνει την τελική αξιολόγηση της Πρακτικής Άσκησης του/της κάθε μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας. Η αξιολόγηση χαρακτηρίζεται ως «Επιτυχής» ή «Ανεπιτυχής», με βάση τη συνέπεια του/της φοιτητή/τριας σε επίπεδο παρακολούθησης, την αξιολόγηση από τον/την επόπτη/τρια και την αξιολόγηση της Έκθεσης Πεπραγμένων αλλά και του Φακέλου Αξιολόγησης Πρακτικής Άσκησης.

5δ. Εποπτεία

Στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης, οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες συμμετέχουν σε εσωτερική εποπτεία. Η εποπτεία κρίνεται απολύτως απαραίτητη για την υλοποίηση των παρεμβάσεων στις εξαρτήσεις, καθώς και για τη σύνδεση θεωρίας και πράξης. Παράλληλα, προφυλάσσεται η προσωπική και επαγγελματική τους ευημερία (εσωτερική ισορροπία), όσον αφορά τη σχέση και την εργασία με τους/τις θεραπευόμενους/ες/συμβουλευόμενους/ες αλλά και με κάθε πληθυσμό με τον οποίο έρχονται σε επαφή, εξασφαλίζοντας έμμεσα την ποιότητα παροχής υπηρεσιών προς αυτούς.

Αποκτούν με τον τρόπο αυτό μια πρώτη εμπειρία της θεραπευτικής- συμβουλευτικής σχέσης στις εξαρτήσεις.

Η εσωτερική εποπτεία γίνεται σε εβδομαδιαία βάση από τον/την κλινικό/ή επόπτη/τρια (επαγγελματία ψυχολόγο, κοινωνικό λειτουργό, κ.λπ.), που ορίζεται από το πλαίσιο σε συνεργασία με το ΠΜΣ και είναι υπεύθυνος/η για την παρακολούθηση, υποστήριξη και εποπτεία του έργου των ασκούμενων μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών στη διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης. Ο/η ίδιος/α αφιερώνει μία ώρα την εβδομάδα για την εποπτεία του έργου τους, σε συστηματική βάση στον χώρο του φορέα. Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες προσκομίζουν στην εποπτεία τα ιστορικά, τις αναφορές από τις συνεδρίες και τα ημερολόγια, τα οποία συζητούν με τους επόπτες/ριες τους.

Τον συντονισμό της Πρακτικής Άσκησης θα έχει η Επιτροπή Πρακτικής Άσκησης του ΠΜΣ, η οποία θα συνεργάζεται (μέσω της συντονίστριας) με τους κλινικούς/ές επόπτες/ριες σε όλη τη διάρκεια της παραμονής των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών στις συνεργαζόμενες δομές (επικοινωνία και επισκέψεις).

Οι επόπτες/ριες διατηρούν συχνή επικοινωνία με τη συντονίστρια της Πρακτικής Άσκησης, ώστε να συζητούνται/προλαμβάνονται τυχόν δυσκολίες κατά την υλοποίηση της Πρακτικής Άσκησης και καταθέτουν κάθε τρίμηνο έντυπο αξιολόγησης για τον/την μεταπτυχιακό/ή φοιτητή/φοιτήτρια.

5ε. Δεοντολογία

Οι ασκούμενοι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/ριες δεσμεύονται στην τήρηση του Κώδικα Δεοντολογίας και απόλυτης εχεμύθειας σχετικά με τους/τις ωφελούμενοι/ες που αναλαμβάνουν και γενικότερα με ό,τι συμβαίνει στον φορέα της πρακτικής τους. Επίσης, ακολουθούν τις αρχές/οδηγίες ενημέρωσης των φακέλων των ωφελούμενων και επικοινωνίας με ενδιαφερόμενους ειδικούς και υπηρεσίες. Σε περίπτωση παραβίασης των δεοντολογικών κανόνων στην εκάστοτε δομή, οι κλινικοί/ές επόπτες/τριες ενημερώνουν τη συντονίστρια της Πρακτικής Άσκησης, η οποία με τη σειρά της ενημερώνει την Συντονιστική Επιτροπή του ΠΜΣ. Η Συντονιστική Επιτροπή αποφασίζει επί της κυρώσεως αντίστοιχων επιπτώσεων μετά από επικοινωνία με τον/την μεταπτυχιακό/ή φοιτητή/ρια.

5στ. Αξιολόγηση της Πρακτικής Άσκησης

Η αξιολόγηση της Πρακτικής Άσκησης πραγματοποιείται μέσα από την εξέταση όλων των απαιτήσεων, όπως περιγράφηκαν παραπάνω, και χαρακτηρίζεται ως «Επιτυχής/Ανεπιτυχής».

Όνομα ασκούμενου/ης ..... Όνομα επόπτη/τριας .....

Δομή.....

Ημερομηνία	Αρχικά ονόματος ωφελούμενου/ης (ων)	Τύπος παρέμβασης (άτομο/ οικογένεια/ ομάδα* / ή κοινότητα**)	Φύλο και ηλικία του/της/των ωφελούμενου /ης /ων)	Αξιολόγηση των παρουσιαζόμενων προβλημάτων	Παρέμβαση (π.χ. ΓΣΜ / Σχεσιακή / Συστημική / Παρακινητική / Κοινωνική) και κριτικός αναστοχασμός	Σύνολο ωρών επαφής	Κενά στην επαφή/ απουσίες	Σύνολο ωρών εποπτείας

*Αν πρόκειται για ομάδα, αναφέρετε επίσης τον μέγιστο αριθμό ωφελούμενων στην ομάδα και τον μέγιστο αριθμό συντονιστών της ομάδας.

** Περιγράψτε το περιβάλλον της κοινότητας.

Ώρες εξυπηρέτησης ωφελούμενων: ..... Υπογραφή ασκούμενου/ης..... Ημερομηνία .....

Σύνολο ωρών εποπτείας: ..... Υπογραφή Επόπτη/τριας ..... Ημερομηνία .....

6. Κανονισμός Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (ΜΔΕ)

Ο Κανονισμός Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (ΜΔΕ) του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις» είναι σύμφωνος με τον εσωτερικό Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών του Π.Κ. [Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών](#) και με τον Κανονισμό λειτουργίας του ΠΜΣ «Κλινικές Παρεμβάσεις στις εξαρτήσεις».

Ο Κανονισμός ΜΔΕ ορίζει το κανονιστικό και διαδικαστικό πλαίσιο που διέπει τις ΜΔΕ που εκπονούν οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.

6α. Σκοπός της ΜΔΕ

Για να ολοκληρωθούν οι σπουδές του ΠΜΣ «Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις» απαιτείται η εκπόνηση ΜΔΕ. Η ΜΔΕ είναι επιστέγασμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας του ΠΜΣ «Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις» του Τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστήμιο Κρήτης. Η ΜΔΕ είναι υποχρεωτική και συμβάλει στην επιστημονική ειδίκευση των μεταπτυχιακών φοιτητών/ν στο επιστημονικό πεδίο των εξαρτήσεων. Πριν την ανάληψη της ΜΔΕ, ο/η μεταπτυχιακός φοιτητής/τρια πρέπει να έχει ολοκληρώσει επιτυχώς όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα του πρώτου έτους σπουδών.

Σκοπός της ΜΔΕ είναι ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια να συνθέσει και να αξιοποιήσει τις γνώσεις που απόκτησε κατά τη διάρκεια των σπουδών στο ΠΜΣ εμβαθύνοντας σε μία γνωστική περιοχή του τομέα της ψυχολογίας των εξαρτήσεων δια μέσου της έρευνας. Στη ΜΔΕ ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια θα καταδείξει τις απαραίτητες δεξιότητες έρευνας και χρήσης της επιστημονικής βιβλιογραφίας, της συγγραφής ερευνητικών πονημάτων και της υπεράσπισης των απόψεών του/της με τεκμηριωμένο τρόπο.

Η ΜΔΕ αφορά εμπειρική έρευνα που στοχεύει στην απάντηση ερευνητικών ερωτημάτων μέσω διεξοδικής θεωρητικής τεκμηρίωσης και χρήση ποσοτικού ή ποιοτικού ή μικτού μεθοδολογικού ερευνητικού σχεδιασμού. Η διαδικασία του σχεδιασμού και της ολοκλήρωσης μιας ηθικά και δεοντολογικά ορθής εμπειρικής έρευνας προϋποθέτει την κατανόηση των παραμέτρων που σχετίζονται με αυτήν, όπως η σε βάθος κατανόηση μιας πτυχής ενός θέματος που σχετίζεται με τις εξαρτήσεις, η μελέτη του υπό εξέταση φαινομένου, η επιλογή του κατάλληλου δείγματος, η μορφή και η ανάλυση των δεδομένων, το δημιουργικό/διαδικαστικό στάδιο της έρευνας, ο ρόλος των συμμετεχόντων, ο αναστοχασμός του/της ερευνητή/τριας στα αποτελέσματα, η διαδικασία διεξαγωγής της έρευνας και η μέγιστη δυνατή συμβολή της.

Είναι σημαντικό η ΜΔΕ να διακρίνεται από πρωτοτυπία και να συσχετίζεται άμεσα με τον τομέα των εξαρτήσεων. Η πρωτοτυπία είναι δυνατόν να αφορά μία ή περισσότερες από τις εξής περιπτώσεις:

- Κάλυψη βιβλιογραφικού κενού (π.χ. παραγωγή νέας θεωρίας ή/και νέων δεδομένων),
- Διερεύνηση πτυχών ενός θέματος που δεν έχουν επαρκώς μελετηθεί,
- Τροποποίηση ή/και συμπλήρωση των μεθοδολογιών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διερεύνηση ενός θέματος,
- Εξαγωγή νέων συμπερασμάτων για την κλινική πρακτική στις εξαρτήσεις.

6β. Διαδικασία ανάληψης της ΜΔΕ

Δικαίωμα ανάληψης ΜΔΕ έχουν μόνο οι φοιτητές οι οποίοι έχουν επιτύχει προβιβασμό βαθμό σε όλα τα διδασκόμενα μαθήματα των δυο πρώτων εξαμήνων σπουδών. Στο τέλος του πρώτου έτους σπουδών και μετά από την επιλογή του τόπου και της δομής στην οποία θα πραγματοποιηθεί η Πρακτική Άσκηση τους, οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες επεξεργάζονται θέματα που τους/τις ενδιαφέρουν να διερευνήσουν πάνω στον τομέα των εξαρτήσεων και επιλέγουν το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούν και τον/την βασικό επιβλέποντα/ουσα που θα αναλάβει την εποπτεία της ΜΔΕ του/της. Την εποπτεία των διπλωματικών εργασιών αναλαμβάνουν τα μέλη ΔΕΠ και ΕΔΙΠ που διδάσκουν στο ΠΜΣ. Κάθε Μέλος ΔΕΠ και ΕΔΙΠ αναλαμβάνει την κύρια εποπτεία έως τριών ΜΔΕ. Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες έχοντας συμβουλευτεί τον Οδηγό Πρότασης Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας και το Πρότυπο Πρωτοκόλλου Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας μελετούν το θέμα τους με βάση την υπάρχουσα βιβλιογραφία και συμπληρώνουν το Πρωτόκολλο Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (Π.Μ.Δ.Ε.).

Στις αρχές του Σεπτεμβρίου του δεύτερου έτους σπουδών τους οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες υποβάλλουν ηλεκτρονικά στη Γραμματεία του ΠΜΣ το πρωτόκολλο της διπλωματικής τους εργασίας μετά από επικοινωνία με τον/την επόπτη/τρια τους. Τα Π.Μ.Δ.Ε. θα μελετηθούν από την Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ η οποία θα ορίσει την Τριμελή Επιτροπή που θα εποπτεύσει και εξετάσει τη ΜΔΕ. Τα μέλη της επιτροπής έχουν την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με το γνωστικό αντικείμενο στο οποίο εκπονείται η διπλωματική εργασία και έχουν κατάρτιση στις μεθόδους έρευνας που διέπουν τη συγκεκριμένη εργασία. Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ εγκρίνει τα Π.Μ.Δ.Ε μετά από συνεννόηση και τη σύμφωνη γνώμη των διδασκόντων/ουσών που θα αναλάβουν την εποπτεία κάθε εργασίας.

Μετά την έγκριση του Π.Μ.Δ.Ε. είναι αναγκαίο ο/η κάθε μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια να αιτηθεί στις αρμόδιες Επιτροπές Ηθικής και Δεοντολογίας της έρευνας του Πανεπιστημίου Κρήτης ([Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Κρήτης](#)) και στο Τμήμα Έρευνας του ΟΚΑΝΑ για να λάβει έγκρισή και να ξεκινήσει την ερευνά του/της.

6γ. Διαδικασίες εκπόνησης της ΜΔΕ

Η ΜΔΕ δύναται να εκπονείται στις Δομές Απεξάρτησης, στα Κέντρα Πρόληψης, στο Εργαστήριο Ψυχολογίας των Εξαρτήσεων και σε κοινοτικούς πληθυσμούς καθώς και σε άλλους φορείς που σχετίζονται με τις εξαρτήσεις (π.χ. ΕΚΤΕΠΝ). Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες έχουν το δικαίωμα να αφιερώσουν μια ημέρα της κάθε εργάσιμης εβδομάδας κατά την εκπόνηση της Πρακτικής τους Άσκησης στην έρευνα που πραγματοποιούν στο πλαίσιο της ΜΔΕ. Για την εκπόνηση της ΜΔΕ απαιτούνται δύο εξάμηνα σπουδών και η συγγραφή της γίνεται στην Ελληνική ή την Αγγλική γλώσσα. Η ΜΔΕ αντιστοιχεί σε δέκα (10) Πιστωτικές Μονάδες (ECTS), οι οποίες αντιστοιχούν σε φόρτο εργασίας δύο (2) μαθημάτων πλήρους φοίτησης.

Δικαίωμα και υποχρέωση του/της επόπτη/τριας αποτελεί η επίβλεψη της ΜΔΕ σε όλο το διάστημα εκπόνησής της.

Ο/Η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια υποχρεούται να έχει τακτικές συναντήσεις με τον/την επόπτη/τρια της ΜΔΕ του. Η συνεργασία φοιτητή-επόπτη στηρίζεται στην επιστημονική συνεργασία και διέπεται από την ακαδημαϊκή δεοντολογία. Στις πρώτες συναντήσεις γίνεται αποσαφήνιση της μεθοδολογίας και του οργανογράμματος και καθορίζονται οι γενικές κατευθύνσεις. Στη συνέχεια και σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας υπάρχουν συναντήσεις με στόχο την επίλυση προβλημάτων και αδυναμιών και την γενικότερη εποπτεία και καθοδήγηση της ΜΔΕ. Η εκπόνηση της ΜΔΕ πρέπει να γίνεται με συνεχή και οργανωμένο τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται το καλύτερο αποτέλεσμα. Είναι σημαντικό οι τρεις επιβλέποντες της εργασίας να έχουν πλήρη εικόνα της ΜΔΕ πριν υποβληθεί για αξιολόγηση.

Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας που απορρέουν από την εκπόνηση της ΜΔΕ ανήκουν στον/στην μεταπτυχιακό φοιτητή/τρια.

Η λογοκλοπή κατά τη συγγραφή μιας επιστημονικής εργασίας, όπως η ΜΔΕ αποτελεί σοβαρό ηθικό και νομικό παράπτωμα. Η λογοκλοπή εμφανίζεται με διάφορες μορφές και σημαίνει κυρίως την αντιγραφή μέρη μιας εργασίας άλλου ατόμου, απόψεων και ιδεών από άλλων ερευνητών χωρίς αναφορά στο έργο τους και στα ονόματά τους. Πρόκειται για ηθικό παράπτωμα, καθώς ο/η συγγραφέας υπεξαιρεί το λογοτεχνικό υλικό άλλων και το παρουσιάζει ως δικό του/της χρησιμοποιώντας στο δικό του/της έργο σύνολο παραγράφων, ιδεών, συμπερασμάτων, κ.λπ. Αποτελεί επίσης σοβαρό νομικό παράπτωμα διότι πρόκειται για κλοπή πνευματικής ιδιοκτησίας, η οποία συνεπάγεται σοβαρές ποινικές κυρώσεις σε περίπτωση εντοπισμού της. Τονίζεται ότι σε περίπτωση εντοπισμού λογοκλοπής σε ΜΔΕ, η Τριμελής Επιτροπή απευθύνεται στη ΣΕ του ΠΜΣ ή/και τη Συνέλευση του Τμήματος Ψυχολογίας.

6δ. Η αξιολόγηση της ΜΔΕ

Οι ΜΔΕ θα εξετάζονται σε ημερομηνίες που θα ανακοινώνει ευλόγως έγκαιρα η Γραμματεία του ΠΜΣ και θα είναι δυο συγκεκριμένες εξεταστικές περιόδους κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους. Η χρονική διάρκεια της ΜΔΕ μπορεί να επεκταθεί αυτοδίκαια για ένα ακόμη εξάμηνο, κατά την κρίση του/της επόπτη/τριας της ΜΔΕ αν ο/η μεταπτυχιακός φοιτητής/τρια αιτηθεί για παραπάνω χρόνο και να εξεταστεί σε επόμενη εξεταστική περίοδο. Η αξιολόγηση της ΜΔΕ γίνεται από Τριμελή Επιτροπή που αποτελείται από τον/την επόπτη/επιβλέποντα και δύο συν-επόπτες/εξεταστές που έχουν οριστεί από τη ΣΕ του ΠΜΣ.

Η ΜΔΕ υποβάλλεται και βαθμολογείται μετά την ολοκλήρωση όλων των μαθησιακών υποχρεώσεων των φοιτητών/τριών. Η εργασία υποβάλλεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ και διαβιβάζεται στα μέλη της Τριμελούς Επιτροπής που έχει ορίσει η ΣΕ. Για την οργάνωση της υποστήριξης και της αξιολόγησης της ΜΔΕ κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής/τρια πρέπει να έχει προηγουμένως συνεννοηθεί με τον επιβλέποντα καθηγητή του/της. Αφού λάβει την έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή και ενημερώσει τη Γραμματεία, μπορεί να οριστεί η ημερομηνία υποστήριξης της ΜΔΕ. Η ημέρα αξιολόγησης της ΜΔΕ καθορίζεται από τη Γραμματεία, σε συνεργασία με τον φοιτητή και την Τριμελή Επιτροπή.

Η υποστήριξη της ΜΔΕ ορίζεται δύο (2) εβδομάδες μετά την κατάθεση του τελικού κειμένου στους/στις επόπτες/τριες και εντός μιας εξεταστικής περιόδου. Η ημερομηνία και ο χώρος ανακοινώνεται σε όλα τα δίκτυα ενημέρωσης του Τμήματος Ψυχολογίας και των φοιτητών/τριών αυτού. Η υποστήριξη της ΜΔΕ είναι δημόσια, ενώπιον της τριμελούς επιτροπής, διδασκόντων/ουσών του ΠΜΣ, μελών του Τμήματος Ψυχολογίας, φοιτητών και προσκαλούμενων ατόμων από τον/ην μεταπτυχιακό φοιτητή/τρια. Ο/Η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια παρουσιάζει την εργασία του/της και κατόπιν απαντά σε ερωτήσεις αρχικά της τριμελούς επιτροπής και στη συνέχεια του κοινού. Στο τέλος της υποστήριξης, τα μέλη της επιτροπής συσκέπτονται ιδιαιτέρως και βαθμολογούν τη ΜΔΕ. Το αποτέλεσμα ανακοινώνεται στον/στην υποψήφιο/α και το πρακτικό με τη βαθμολογία κοινοποιείται στη Γραμματεία.

Τα ποιοτικά κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση μιας ΜΔΕ σχετίζονται με:

- ✓ την πληρότητα και την ποιότητα του περιεχομένου της διπλωματικής εργασίας,
- ✓ το επίπεδο κατανόησης του θέματος και την αντιστοιχία με τις απαιτήσεις του,
- ✓ τη θέση της σε σχέση με τη διεθνή βιβλιογραφία,
- ✓ την επιτυχή δημόσια υποστήριξη και εξέταση.

Ειδικότερα, η ΜΔΕ θα πρέπει:

- ✓ να είναι βιβλιογραφικά τεκμηριωμένη και μεθοδολογικά ακριβής,
- ✓ να περιγράφει με σαφήνεια τους στόχους και τα ερευνητικά της ερωτήματα,

- ✓ να διακρίνεται από εκφραστική σαφήνεια και λογική δομή,
- ✓ να παράγει μεθοδολογικά ορθά ερευνητικά ευρήματα και συγκριτικά συμπεράσματα σε σχέση με εκείνα της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας,
- ✓ να είναι μια ενδιαφέρουσα μελέτη για την ακαδημαϊκή κοινότητα, με επιστημονικές προτάσεις χρήσιμες στον επαγγελματικό τομέα των κλινικών παρεμβάσεων στις εξαρτήσεις,
- ✓ να παράγει επιστημονική γνώση που θα δημοσιευθεί σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά ή/και θα παρουσιαστεί σε διεθνή και εθνικά επιστημονικά συνέδρια,
- ✓ να δημιουργήσει επιστημονικές και ερευνητικές προϋποθέσεις για περαιτέρω μελέτη και έρευνα επί του ειδικού θέματος που εξετάζεται.

Κλίμακα βαθμολόγησης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας

Ο βαθμός της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας είναι ο μέσος όρος των βαθμών των τριών εξεταστών και είναι ακέραιος αριθμός ή δεκαδικός αριθμός που στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη μισή μονάδα. Οι βαθμοί των τριών εξεταστών είναι ακέραιοι αριθμοί ή δεκαδικοί αριθμοί που στρογγυλοποιούνται στην πλησιέστερη μισή μονάδα. Η εξέταση είναι επιτυχής εάν ο τελικός βαθμός είναι υψηλότερος από ή ίσος με έξι (6).

Ειδικότερα, η βαθμολογική κλίμακα για την αξιολόγηση της ΜΔΕ έχει ως εξής:

8,5 έως 10 (Άριστα)	Άριστη εργασία με επιστημονικά άρτιο θεωρητικό υπόβαθρο, επαρκής βιβλιογραφία, μεθοδολογική αρτιότητα, ενδιαφέροντα ερευνητικά ευρήματα και στοιχεία πρωτοτυπίας. Πληροί τις προϋποθέσεις για δημοσίευση σε έγκριτο ελληνικό ή διεθνές επιστημονικό περιοδικό ή παρουσίαση σε ελληνικό ή διεθνές επιστημονικό συνέδριο.
07 έως 8,5 (Λίαν Καλώς)	Καλή εργασία υψηλής ποιότητας με ικανοποιητική βιβλιογραφική τεκμηρίωση, μεθοδολογική επάρκεια, ενδιαφέροντα ερευνητικά ευρήματα. Θα μπορούσε να δημοσιευθεί σε ελληνικό ή διεθνές επιστημονικό περιοδικό ή να παρουσιαστεί σε ελληνικό ή διεθνές επιστημονικό συνέδριο με πρόσθετη βιβλιογραφική τεκμηρίωση και, ενδεχομένως, περαιτέρω έρευνα.
06	Εργασία μέτριας ποιότητας. Αν και παρουσιάζει επιστημονική τεκμηρίωση, παρουσιάζει δομικές ελλείψεις ή/και ελλείψεις στη μορφή, βιβλιογραφικά κενά και μεθοδολογικούς περιορισμούς. Κατά συνέπεια, η Διπλωματική Εργασία καλύπτει σε μέτριο βαθμό τις απαιτήσεις μιας δημοσιεύσιμης επιστημονικής εργασίας.
<06	Εργασία μη ικανοποιητικής ποιότητας με προβλήματα βιβλιογραφικής τεκμηρίωσης και μεθοδολογικής προσέγγισης. Παρουσιάζει δομικά κενά, ανεπαρκή εννοιολογική συνοχή και ασαφή ευρήματα ή ελλείψεις στα ερευνητικά της πορίσματα. Απαιτείται πρόσθετη, ενδελεχής και ουσιαστική επεξεργασία καθώς και επανυποβολή της για επαναξιολόγηση από την τριμελή εξεταστική επιτροπή.

Αν τα μέλη της Τριμελούς Επιτροπής απαιτήσουν να βελτιώσει ο/η μεταπτυχιακός/η φοιτητής/τρια το τελικό αποτέλεσμα:

Ο/Η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια μπορεί να λάβει το πιστοποιητικό πτυχίου του/της μετά από περιορισμένες διορθώσεις προτάσεις βελτίωσης που υποδεικνύονται από την τριμελή εξεταστική επιτροπή.

Ο/Η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια μπορεί να λάβει το πιστοποιητικό πτυχίου του/της υπό την προϋπόθεση ότι πρώτα θα προχωρήσει σε όλες τις εκτεταμένες αλλαγές - διορθώσεις, που προτείνει η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή σχετικά με τη ΜΔΕ και ότι θα λάβει τη σύμφωνη γνώμη και την τελική έγκριση όλων των μελών της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής.

Ο/Η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια δεν μπορεί να λάβει αμέσως το πιστοποιητικό του/της Πτυχίου του/της, καθώς θα πρέπει να υποβάλει εκ νέου τη ΜΔΕ κατά την επόμενη εξεταστική περίοδο, προκειμένου να την υποστηρίξει εκ νέου ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής. Σε περίπτωση απόρριψης της ΜΔΕ, ορίζεται νέα ημερομηνία διεξαγωγής της εξέτασης από την Σ.Ε. σε συνεργασία με την Εξεταστική Επιτροπή.

Μετά την επιτυχή υποστήριξη της ΜΔΕ ακολουθεί η υποχρεωτική ανάρτησή της στη συλλογή του

[E-Locus - Ιδρυματικό Καταθετήριο Πανεπιστημίου Κρήτης](#)

Οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες ακολουθούν τον παρακάτω οδηγό για να διατυπώσουν την πρόταση της ΜΔΕ τους.

6στ. Οδηγός Πρότασης Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας

Τι είναι η πρόταση ερευνητικής Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας;

Η πρόταση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (ΜΔΕ) είναι ένα κείμενο που προσδιορίζει ποιο ζήτημα πρόκειται να μελετηθεί, γιατί και με ποιον τρόπο. Σκοπός της πρότασης είναι να γνωστοποιήσει το σχέδιο για την εργασία στο ΠΜΣ. Ένα καλό σχέδιο περιγράφει κάθε βήμα που θα γίνει και τον τρόπο με τον οποίο θα συνδυαστούν όλα μαζί, για να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Ποια θέματα πρέπει να καλύπτονται σε μια πρόταση Μ.Δ.Ε.;

Τα διάφορα μέρη ή οι ενότητες μιας καλής πρότασης διπλωματικής εργασίας μπορούν να περιγραφούν με τους παρακάτω όρους. Καθένα από αυτά πρέπει να αποτελεί μέρος του εγγράφου που θα καταθέσετε.

- A.** Επισκόπηση: Αυτό το μέρος της πρότασης είναι σαν μια "περίληψη". Δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 250 λέξεις, με διπλό διάστιχο. Ουσιαστικά είναι ένας "χάρτης" που δείχνει την περιοχή μέσα στην οποία θα οδηγηθεί ο αναγνώστης. Αυτή η ενότητα γράφεται τελευταία (ως περίληψη), αφού έχουν προετοιμαστεί όλες οι άλλες ενότητες.
- B.** Ιστορικό και γενικοί στόχοι της διπλωματικής εργασίας: Ο κύριος κορμός του εγγράφου αρχίζει με οποιοδήποτε ιστορικό που θα συμβάλλει στην κατανόηση του τι

πρέπει να γίνει και γιατί. Εξηγεί, επίσης, με γενικούς αφηγηματικούς όρους το κύριο ερώτημα ή τα κύρια ερωτήματα που θα διερευνηθούν και περιγράφει σε γενικές γραμμές την ερευνητική στρατηγική, η οποία θα χρησιμοποιηθεί για τη συγκέντρωση των πληροφοριών που απαιτούνται για την απάντηση των εν λόγω ερωτημάτων.

Σε αυτό το μέρος πρέπει, επίσης, να περιλαμβάνεται:

- *Δήλωση στόχων:* Περιγράφεται με σαφήνεια και συντομία ποιοι είναι οι γενικοί στόχοι της διπλωματικής εργασίας. Κάθε διπλωματική μπορεί να έχει διαφορετικούς στόχους. Για παράδειγμα, πρόκειται για εμπειρικό έλεγχο των αιτιωδών σχέσεων μεταξύ συγκεκριμένων μεταβλητών ενδιαφέροντος; Αφορά κριτική αξιολόγηση ενός συγκεκριμένου θέματος ή πλαισίου; Δημιουργείτε, εφαρμόζετε ή δοκιμάζετε ένα νέο ερευνητικό εργαλείο; Οποιοιδήποτε είναι οι στόχοι της εργασίας, θα πρέπει να δηλώνονται με σαφήνεια σε αυτό το τμήμα.
- *Σημασία του έργου:* Ποια είναι η κοινωνική σημασία της έρευνας που θα διεξαχθεί; Δηλαδή, πώς θα βοηθήσει η διπλωματική αυτή στη συλλογική κατανόηση του θέματος που μελετάτε; Είναι η έρευνά σας σημαντική για κλινικές, πολιτικές ή άλλες εφαρμογές;

Γ. Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας: Αυτή η ενότητα είναι μια αρχική (όχι η τελική) αναφορά των υπαρχόντων δεδομένων σύμφωνα με έρευνες που έχουν εκπονήσει άλλοι ερευνητές πάνω στο ίδιο θέμα. Η ανασκόπηση αυτή επιβάλλεται να είναι επιλεκτική και να περιορίζεται σε πληροφορίες που σχετίζονται με το θέμα της έρευνάς σας. Η ενότητα αυτή θα περιλαμβάνει, επιπλέον, επίσημη δήλωση των ερευνητικών ερωτημάτων ή/και υποθέσεων που προκύπτουν από την ανασκόπηση εκ μέρους σας της υπάρχουσας βιβλιογραφίας. Μια πληρέστερη ανασκόπηση θα πρέπει να γίνει αργότερα στο πλαίσιο της ίδιας της διπλωματικής, συμπεριλαμβανομένης της εκτεταμένης εξέτασης προηγούμενων μελετών ή άλλων συγγραμμάτων που εστιάζουν άμεσα στο υπό διερεύνηση θέμα, προκειμένου να καταδειχθεί η κατάσταση της γνώσης που ήδη υπάρχει.

Δ. Προτεινόμενη μεθοδολογία: Αυτή η ενότητα περιλαμβάνει μια σαφή περιγραφή των μεθόδων που θα εφαρμοστούν για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας καθώς και επισκόπηση του ερευνητικού σχεδιασμού.

Για τη σύνταξη πρότασης και τη γραφή της διπλωματικής εργασίας με ποιοτική μεθοδολογία ακολουθούνται οι ακόλουθες οδηγίες

[\(Guidelines for Preparing Qualitative Manuscripts\)](#).

Για διπλωματική ποσοτικής έρευνας ακολουθούνται οι ακόλουθες οδηγίες:

[\(Quantitative Research Design\)](#).

Ειδικότερα, η ενότητα αυτή περιλαμβάνει:

- *Συνοπτική παρουσίαση του ερευνητικού σχεδιασμού*
- *Πλαίσιο στο οποίο θα διεξαχθεί η έρευνα*
- *Συμμετέχοντες:* Περιγράψτε τη διαδικασία επιλογής των συμμετεχόντων, των πηγών δεδομένων (π.χ. σκόπιμες μέθοδοι δειγματοληψίας, όπως η μέγιστη πα-

ραλλαγή, η δειγματοληψία ποικιλίας, ή μέθοδοι δειγματοληψίας ευκολίας, όπως η επιλογή χιονοστιβάδας, η θεωρητική δειγματοληψία), τα κριτήρια ένταξης/αποκλεισμού.

- **Διαδικασίες:** Ποια θα είναι τα γενικά βήματα για την ολοκλήρωση της συλλογής δεδομένων; Εδώ περιγράψτε όλα τα βήματα για τη διεξαγωγή του ερευνητικού σχεδιασμού και τη συλλογή δεδομένων.
- **Στρατηγικές ανάλυσης δεδομένων:** Περιγράψτε τις μεθόδους και τις διαδικασίες που θα εφαρμόσετε και τον σκοπό/στόχο τους.

ΣΤ. Συλλογή δεδομένων: Αναφέρετε τη μορφή των δεδομένων που συλλέγονται.

Ζ. Βιβλιογραφία: Εδώ θα παραθέσετε πλήρη κατάλογο όλων των παραπομπών που αναφέρονται στη βιβλιογραφική ανασκόπηση της πρότασής σας. Το τμήμα αυτό πρέπει να τηρεί τις οδηγίες μορφοποίησης της έκδοσης APA (7^η έκδοση).

Βασικές Οδηγίες ([Σύνταξη Βιβλιογραφικών Αναφορών με το APA \(7η έκδ.\)](#)).

Σημείωση: Η εκπόνηση μιας πρότασης είναι μια «σχεσιακή» διαδικασία. Μην περιμένετε από τον Επόπτη/τρια της διπλωματικής σας να αποδεχτεί τυφλά ένα αρχικό σχέδιο πρότασης. Πρόκειται για μια διαδικασία που μπορεί να χρειαστεί παρεμβάσεις/βελτιώσεις, μέχρι να αισθανθεί ότι είστε πραγματικά έτοιμοι να ξεκινήσετε με μεγάλες πιθανότητες επιτυχίας.

Πόσο εκτενής είναι μια πρόταση Διπλωματικής;

Καθένα από τα παραπάνω τμήματα πρέπει να αναφέρεται συνοπτικά χωρίς υπερβολικές λεπτομέρειες. Ωστόσο, οι επεξηγήσεις πρέπει να έχουν αφηγηματική μορφή και όχι απλή απαρίθμηση σε κουκκίδες. Για να κρατήσετε την έκταση υπό έλεγχο, να έχετε κατά νου ότι η πρόταση είναι απλώς ένα σχέδιο, στο οποίο θα εξηγείτε τι θα μελετηθεί και πώς.

Ποιες είναι οι διαδικασίες για την έγκριση της πρότασης;

A. Πριν αρχίσετε να αναπτύσσετε μια πρόταση, είναι καλύτερο να συζητήσετε τη γενική ιδέα με έναν Διδάσκοντα ή Διδάσκουσα, ο οποίος/α μπορεί να είναι πρόθυμος/η να αναλάβει ως πρώτος/η Επόπτης/ρια.

B. Μετά την αρχική καθοδήγηση/συζήτηση από το εν λόγω μέλος ΔΕΠ ή ΕΔΙΠ, συντάξτε την πρόταση και, στη συνέχεια, παρουσιάστε την. Μπορεί να συμφωνήσει ή να μην συμφωνήσει να παραμείνει Επόπτης/ρια. Αυτό θα εξαρτηθεί από τον φόρτο εργασίας του μέλους και τις άλλες ακαδημαϊκές του υποχρεώσεις, τη φύση του έργου σας, τους τομείς εμπειρογνωμοσύνης και πολλούς άλλους παράγοντες. Εάν το πρώτο μέλος ΔΕΠ/ΕΔΙΠ αποφασίσει να μην είναι αναλάβει την εποπτεία σας, αναζητήστε άλλον/η.

- Γ. Όταν προσδιοριστεί ο/η πρώτος/η Επόπτης/ρια, αυτός/ή θα εξετάσει την πρόταση ενδελεχώς και θα κάνει προτάσεις για τελειοποίηση ή αναθεώρηση. Ενσωματώστε αυτές τις προτάσεις στην πρόταση. Να θυμάστε ότι αυτή η διαδικασία είναι απαραίτητη και αναμενόμενη, συνιστά μια γόνιμη πνευματική αλληλεπίδραση και μπορεί να απαιτήσει αρκετές ανταλλαγές απόψεων.
- Δ. Αφού ο/η πρώτος/η Επόπτης/ρια αποδεχθεί προφορικά την πρόταση, πρέπει να προσδιοριστούν από την Συντονιστική Επιτροπή του ΠΜΣ ένας/μια δεύτερος/η και ένας τρίτος/η Επόπτης/τρια που είναι πρόθυμοι να συμμετέχουν στην επίβλεψη. Θα εξετάσουν και αυτοί, επίσης, την πρόταση και ενδέχεται να έχουν κάποιες περαιτέρω προτάσεις για αλλαγές, οι οποίες θα πρέπει να ενσωματωθούν.
- Ε. Όταν ολοκληρωθεί η «Πρόταση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας» και η σελίδα του τίτλου υπογραφεί από τους τρεις επιβλέποντες/ουσες Επόπτες/ριες, πρέπει να υποβληθεί επίσημα στην επιτροπή για τελική έγκριση. Αντίγραφο της πρότασης πρέπει να δοθεί στη Γραμματεία για τα επίσημα αρχεία.
- ΣΤ. Υπάρχουν κρίσιμες προθεσμίες που επιβάλλεται να τηρηθούν, παρακαλούμε να τις τηρήσετε πιστά.

Πότε μπορεί να αρχίσει η έρευνα;

Μόλις εγκριθεί η πρότασή σας, θα υποβάλετε αίτηση για έγκριση από δύο επιτροπές. Πρώτον, από την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας του Οργανισμού στον οποίο θα διεξάγετε την έρευνά σας, και, δεύτερον, από την Επιτροπή Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Αφού λάβετε τις εγκρίσεις για την έρευνά σας, μπορείτε να ξεκινήσετε την ερευνητική φάση της εργασίας σας.

Οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες χρησιμοποιούν το παρακάτω «Πρότυπο Πρωτοκόλλου Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας»

6ζ. Πρότυπο Πρωτοκόλλου Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας

[ΤΙΤΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ]

[THE TITLE OF THE DIPLOMA MSc THESIS]

από

[Το όνομά σας, ο αριθμός μητρώο σας, email και αριθμός τηλεφώνου]

Υποβάλλεται σε μερική εκπλήρωση για την απόκτηση του πτυχίου
«Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις»

[Ημερομηνία της πρότασης εδώ]

Εγκρίθηκε: _____
Επιβλέπων/ουσα Μ.Δ.Ε.

Ημερομηνία: _____

Εγκρίθηκε: _____
2^{ος}/η Επιβλέπων/ουσα Μ.Δ.Ε.

Ημερομηνία: _____

Εγκρίθηκε: _____
3^{ος}/η Επιβλέπων/ουσα Μ.Δ.Ε.

Ημερομηνία: _____

Εγκρίθηκε: _____

Ημερομηνία: _____

Εισαγωγή

Ιστορικό προβλήματος προς διερεύνηση

Ορίστε το πρόβλημα παρέχοντας κάποιες πληροφορίες για τον αναγνώστη σχετικά με το πλαίσιο. Εξηγήστε τυχόν βασικές έννοιες ή/και ορολογία, ώστε κάποιος που δεν είναι ειδικός στο θέμα, να έχει στη διάθεσή του τις απαραίτητες πληροφορίες για να κατανοήσει το ερευνητικό πρόβλημα που θα παρουσιάσετε (στην επόμενη ενότητα).

Διατύπωση του προβλήματος/ερευνητικό πρόβλημα

Με βάση το ιστορικό και το πλαίσιο που μόλις παρουσιάσατε, εξηγήστε και διατυπώστε με σαφήνεια το ερευνητικό πρόβλημα που τελικά θα επιδιώξετε να πραγματευτείτε/απαντήσετε. Μπορεί να αισθάνεστε ότι το πρόβλημά σας είναι προφανές, αλλά και πάλι πρέπει να το καταστήσετε σαφές εδώ. Μην υποθέτετε ότι ο αναγνώστης «θα συνδέσει τις τελείες», γράφετε πάντα για τον μη εξειδικευμένο αναγνώστη.

Αιτιολόγηση της έρευνας

Εδώ θα πρέπει να εξηγήσετε με σαφήνεια τη σημασία που θα έχει η έρευνά σας, τόσο για την ερευνητική/ακαδημαϊκή κοινότητα, όσο και για τους επαγγελματίες του χώρου των εξαρτήσεων. Δηλώστε με σαφήνεια ποιος θα ωφεληθεί από την έρευνά σας, πώς θα ωφεληθεί και, αν είναι δυνατόν, πόσο θα ωφεληθεί. Λάβετε υπόψη όλους τους ενδιαφερόμενους.

Ερευνητικοί σκοποί, ερευνητικοί στόχοι και ερευνητικά ερωτήματα

Με βάση όλα τα παραπάνω, δηλώστε με σαφήνεια τους σκοπούς και τους στόχους της έρευνάς σας. Αναφέρετε, επίσης, τα συγκεκριμένα ερευνητικά σας ερωτήματα.

Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

Θεωρητικό πλαίσιο (το θεμέλιο της θεωρίας)

Το θεωρητικό πλαίσιο είναι ένα σύνολο εννοιών και ιδεών που χρησιμοποιούνται για να εξηγήσουν, να κατανοήσουν και να καθοδηγήσουν τη μελέτη σας. Παρέχει έναν τρόπο οργάνωσης της μελέτης σας μέσα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο της υπάρχουσας γνώσης και θεωρίας.

Ξεκινήστε συζητώντας και συνθέτοντας τις βασικές θεωρίες, τα μοντέλα και τα πλαίσια που θα αποτελέσουν τη θεωρητική βάση της μελέτης σας. Ορίστε και δικαιολογήστε με σαφήνεια όλες τις δομές με τις οποίες θα συνεργαστείτε και βεβαιωθείτε ότι έχουν οριστεί όλοι οι δυνητικά διφορούμενοι όροι.

Εμπειρική έρευνα

Σε αυτή την ενότητα, συζητήστε και συνθέστε τα ευρήματα εμπειρικών (τεκμηριωμένων) μελετών που σχετίζονται με την προτεινόμενη μελέτη σας. Εάν το θέμα σας είναι πολύ νέο/επίκαιρο, εξετάστε την «παραπλήσια» βιβλιογραφία (δηλαδή έρευνες που διερευνούν παρόμοιες ή τις ίδιες δομές σε διαφορετικό πλαίσιο).

Ερευνητικό κενό

Με βάση τις δύο προηγούμενες συνιστώσες, διατυπώστε με σαφήνεια το ερευνητικό κενό. Μπορεί να φαίνεται προφανές, αλλά χρειάζεται να οικοδομήσετε ένα σαφές, ισχυρό επιχειρήμα ως προς το είδος του κενού που υπάρχει και γιατί αυτό έχει νόημα. Στο τέλος αυτής της ενότητας αναφέρετε τον στόχο/τα ερωτήματα της έρευνάς σας και τον τρόπο με τον οποίο θα καλύψετε το κενό στη βιβλιογραφία.

Μεθοδολογία

Τμήμα έναρξης

Είναι καλή ιδέα να παρουσιάσετε εκ των προτέρων μια σύντομη εισαγωγή και επισκόπηση σχετικά με τη μεθοδολογία σας. Για παράδειγμα, θα μπορούσατε να δηλώσετε ότι θα ακολουθήσετε είτε ποιοτική είτε ποσοτική προσέγγιση (και γιατί). Κρατήστε αυτό το τμήμα σύντομο.

Συλλογή δεδομένων

Περιγράψτε με σαφήνεια τον τρόπο με τον οποίο θα συλλέξετε τα δεδομένα σας - π.χ. έρευνα, συνεντεύξεις, ομάδες εστίασης κ.λπ. Αιτιολογήστε γιατί επιλέξατε αυτή την προσέγγιση και πώς αυτή θα σας βοηθήσει να επιτύχετε τον ευρύτερο ερευνητικό σας στόχο (ή στόχους).

Δειγματοληψία

Περιγράψτε με σαφήνεια και δικαιολογήστε τη στρατηγική δειγματοληψίας σας. Ποια μέθοδο δειγματοληψίας θα υιοθετήσετε και γιατί; Ποιο θα είναι το μέγεθος του δείγματός σας και πώς θα διασφαλίσετε ότι θα το επιτύχετε;

Ανάλυση δεδομένων

Περιγράψτε με όσο το δυνατόν περισσότερες λεπτομέρειες τον τρόπο με τον οποίο θα προετοιμάσετε, θα καθορίσετε και θα αναλύσετε τα δεδομένα που θα συλλέξετε.

Προσπαθήστε να είστε όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένοι όσον αφορά τη μέθοδο ανάλυσης που θα ακολουθήσετε-για παράδειγμα:

- Ποιοτική ανάλυση - θεματική ανάλυση, ανάλυση περιεχομένου, αφηγηματική ανάλυση κ.λπ.
- Ποσοτικά - περιγραφικά στατιστικά στοιχεία, επαγωγικά στατιστικά στοιχεία κ.λπ.

Για κάθε επιλογή, δώστε μια σαφή, καλά τεκμηριωμένη αιτιολόγηση του γιατί αυτή είναι η καλύτερη, δεδομένων των πόρων σας. Επίσης, περιγράψτε τα ακόλουθα:

- Φιλοσοφία της έρευνας (είναι συνήθως καλό να παρουσιάζεται πολύ νωρίς, καθώς οι υπόλοιπες μεθοδολογικές επιλογές εξαρτώνται από αυτήν).
- Ερευνητικός σχεδιασμός (π.χ. μελέτη περίπτωσης, περιγραφικός, συσχετιστικός κ.λπ.)

Βιβλιογραφία & Παραρτήματα

Ολοκληρώστε το κείμενό σας παρέχοντας έναν πλήρη κατάλογο παραπομπών με τη μορφή που ορίζει το ίδρυμά σας (APA 7^η έκδοση).

Παραρτήματα – Ερωτηματολόγια και πρωτόκολλα συνεντεύξεων.

7. Άλλα θέματα του Κανονισμού Σπουδών

7α. Αξιολόγηση μαθημάτων, Διδασκόντων, Φοιτητών, Υποδομής Τμήματος

Στο τέλος κάθε εξαμήνου, με ευθύνη της Σ.Ε. πραγματοποιείται η αξιολόγηση κάθε μαθήματος (διδασκαλία, Διδάσκων/ουσα) του εξαμήνου από τους/τις μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες με σκοπό τη βελτίωση του προγράμματος.

Η αξιολόγηση γίνεται μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίων με τρόπο που να διασφαλίζεται η ανωνυμία των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών.

7β. Προϋποθέσεις – Υποχρεώσεις για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ.

Για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ. απαιτείται:

- α) Η επιτυχής εξέταση στα προβλεπόμενα από το Πρόγραμμα μαθήματα σε συνδυασμό με τη συμμετοχή του/της μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας στο σύνολο της εκπαιδευτικής δραστηριότητας του Προγράμματος,
- β) Η πραγματοποίηση ερευνητικής διπλωματικής εργασίας. Το αντικείμενο της εργασίας αυτής πρέπει να έχει πρωτότυπο ερευνητικό χαρακτήρα και τα αποτελέσματα να παρουσιάζονται υπό τη μορφή διατριβής χαρακτηριζόμενης ως «Διπλωματική Εργασία»,
- γ) Η ολοκλήρωση των απαιτούμενων ωρών (1500) πρακτικής άσκησης και
- δ) Ο σεβασμός και η τήρηση του Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών, των αποφάσεων των οργάνων του Προγράμματος, του Π. Κ., καθώς και της ακαδημαϊκής δεοντολογίας

Κάθε μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια οφείλει να έχει περατώσει πλήρως και επιτυχώς τον κύκλο του Προγράμματος και να έχει αποκτήσει το Δ.Μ.Σ. σε 4 διδακτικά εξάμηνα ή το αργότερο μέχρι το τέλος του 6^{ου} εξαμήνου από την πρώτη εγγραφή του στο Πρόγραμμα.

Η τελική βαθμολογία του Δ.Μ.Σ. προκύπτει από τον εξής αλγόριθμο

βαθμός πτυχίου: $\Sigma(\sigma.\beta)\chi(\beta.\mu.)/\Sigma(\sigma.\beta)$ που συνεκτιμά:

- (1) τη βαθμολογία του συνόλου των μαθημάτων του Προγράμματος. $[\Sigma(\beta.\mu.)]$,
- (2) τη βαθμολογία της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας και
- (3) τις πιστωτικές μονάδες (ECTS) που αναλογούν σε κάθε επιμέρους βαθμό και καθορίζουν το συντελεστή βαρύτητας (σ.β).

Η βαθμολογία για το Δ.Μ.Σ. είναι περιγραφική και σε παρένθεση αναγράφεται η αριθμητική βαθμολογία του/της μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας με ακρίβεια δύο δεκαδικών ψηφίων: Άριστα (8,50- 10,00), Λίαν Καλώς (7- 8,49) και Καλώς (6,00 – 6,99).

Προβιβάσιμος βαθμός στις εξετάσεις των μαθημάτων του Π.Μ.Σ. και της Διπλωματικής Εργασίας ορίζεται ο μεγαλύτερος ή ίσος του έξι (6).

Η απονομή του Δ.Μ.Σ. πραγματοποιείται σύμφωνα με το τελετουργικό που ακολουθεί το Τμήμα Ψυχολογίας και στο απονεμόμενο Δίπλωμα επισυνάπτεται παράρτημα διπλώματος για το οποίο ισχύουν τα οριζόμενα από τον Ν. 3374/2005.

7γ. Αναστολή Σπουδών- Διαγραφή

Παρέχεται η δυνατότητα αναστολής σπουδών από τη Συνέλευση του Τμήματος μόνο στην περίπτωση τεκμηριωμένου αιτήματος για ιδιαίτερα σοβαρούς λόγους. Επειδή το συγκεκριμένο Π.Μ.Σ. προκηρύσσεται ανά δύο έτη, οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες που θα τους/τις δοθεί αναστολή σπουδών στο πρώτο ή στο δεύτερο έτος φοίτησης θα συνεχίσουν τις σπουδές τους με την επόμενη ομάδα των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών που θα επιλεχθούν για τον επόμενο κύκλο μεταπτυχιακών σπουδών.

Επίσης, αν κάποιος/α μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια αδυνατεί να ολοκληρώσει την υποχρέωση της πρακτικής άσκησης μέσα στο προβλεπόμενο χρονικό πλαίσιο, δύναται να ζητήσει αναστολή για το ακαδημαϊκό έτος στο οποίο θα ξαναγίνει η πρακτική άσκηση με εποπτεία.

Σημειώνεται ότι κατά τη διάρκεια της αναστολής σπουδών αίρεται η φοιτητική ιδιότητα και αναστέλλονται όλα τα σχετικά δικαιώματα που προβλέπονται από το νόμο.

Διαγραφή μπορεί να επέλθει:

- α. κατόπιν αίτησης και υπεύθυνης δήλωσης του/της μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας,
- β. στην περίπτωση μη ολοκλήρωσης των σπουδών εντός των προβλεπόμενων χρονικών ορίων και βάσει των προϋποθέσεων που τίθενται από τον κανονισμό του Προγράμματος,
- γ. στην περίπτωση σοβαρού παραπτώματος (για παράδειγμα, μη ακαδημαϊκή συμπεριφορά ή/και ηθική/δεοντολογικής στάση).

Σε κάθε περίπτωση, η διαγραφή πραγματοποιείται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος και εκδίδεται πιστοποιητικό διαγραφής καθώς και πιστοποιητικό παρακολούθησης των μαθημάτων στα οποία ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια έχει εξεταστεί επιτυχώς.

7δ. Χορήγηση Υποτροφιών Αριστείας

Εφόσον υπάρχει η οικονομική δυνατότητα, το Π.Μ.Σ. θα χορηγεί υποτροφίες επίδοσης στους/στις μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες του Προγράμματος, από χορηγίες ή προκηρύξεις υποτροφιών από τον Ειδικό Λογαριασμό, το Πανεπιστήμιο Κρήτης ή το Π.Μ.Σ. Οι αποφάσεις λαμβάνονται από τη Συνέλευση Τμήματος κατά περίπτωση και για τη χορήγηση των υποτροφιών αυτών απαιτείται:

Ο μέσος όρος επίδοσης στα μαθήματα του Προγράμματος να είναι τουλάχιστον 8,00.

Σε περιπτώσεις ισοβαθμίας (απόκλιση έως 0,09) θα συνεκτιμώνται:

- α) Η προσφορά στις ερευνητικές δραστηριότητες του Τμήματος.
- β) Εργασίες δημοσιευμένες σε επιστημονικά περιοδικά.
- γ) Κοινωνικά κριτήρια, όπως για παράδειγμα, οικογενειακή και οικονομική κατάσταση κλπ.

Εφόσον υπάρχει η οικονομική δυνατότητα, το Π.Μ.Σ. θα χορηγεί υποτροφίες εισαγωγής σε μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες με κριτήριο τη σειρά εισαγωγής τους μετά από απόφαση της Σ.Ε.

Σκοπός των υποτροφιών είναι η επιβράβευση των καλύτερων φοιτητών/τριών, η οποία προβλέπεται να δημιουργήσει κίνητρα ανταγωνισμού και να συμβάλουν σημαντικά στην επίτευξη των στόχων του Προγράμματος με τη συνεχή διατήρηση ενός υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών.

7ε. Ακαδημαϊκή Ηθική και Δεοντολογία

Η αντιγραφή και η λογοκλοπή θεωρούνται σοβαρό ακαδημαϊκό παράπτωμα. Καταθέτοντας οποιαδήποτε εργασία (εργασία εξαμηνιαίου μαθήματος, μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία), ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια υποχρεούται να καταθέσει υπεύθυνα δήλωση ότι δεν έχει προβεί σε αντιγραφή ή λογοκλοπή, κατά τα οριζόμενα στον οδηγό του Τμήματος Ψυχολογίας για την αντιγραφή και λογοκλοπή.

Στις περιπτώσεις όπου Διδάσκων/ουσα εντοπίσει σε εργασία αντιγραφή ή λογοκλοπή, επιλαμβάνεται η Συνέλευση του Τμήματος Ψυχολογίας μετά από εισήγηση του Δ/ντή/τριας (σύμφωνα με το άρθρο 82 του Ν. 4957/2022). Η Συνέλευση Τμήματος είναι υπεύθυνη για την τελική εκτίμηση και λήψη αποφάσεων. Η Συνέλευση Τμήματος δύναται σε τέτοιες περιπτώσεις να αποφασίσει ακόμα και τη διαγραφή του/της μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας.

Οποιοδήποτε άλλο παράπτωμα ή παράβαση ακαδημαϊκής και επαγγελματικής δεοντολογίας (για παράδειγμα, κατά την πραγματοποίηση της Πρακτικής Άσκησης) παραπέμπεται επίσης στη Συνέλευση Τμήματος, η οποία εξετάζει το ζήτημα και είναι υπεύθυνη για την τελική εκτίμηση και λήψη αποφάσεων.

7στ. Κινητικότητα

Το *Τμήμα Ψυχολογίας*, υλοποιώντας και εξειδικεύοντας τη γενική πολιτική του Πανεπιστημίου Κρήτης, ενθαρρύνει και υποστηρίζει με ζέση την κινητικότητα των φοιτητών/τριών και του διδακτικού προσωπικού. Το *Γραφείο Διεθνών Σχέσεων*, μέσω του προγράμματος Erasmus+, προσφέρει τη δυνατότητα σε φοιτητές/τριες να μετακινηθούν για σπουδές σε συνεργαζόμενα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα άλλων χωρών ή για πρακτική άσκηση σε φορείς υποδοχής του εξωτερικού. Οι φοιτητές ανήκουν και στα τρία επίπεδα σπουδών (προπτυχιακό, μεταπτυχιακό, διδακτορικό). Το ΔΠΜΣ έχει δεχθεί διδακτορικούς φοιτητές/τριες από το εξωτερικό, ωστόσο οι δικοί του φοιτητές/τριες δεν έχουν πραγματοποιήσει ακόμα αντίστοιχες μετακινήσεις.